

A NOSA TERRA

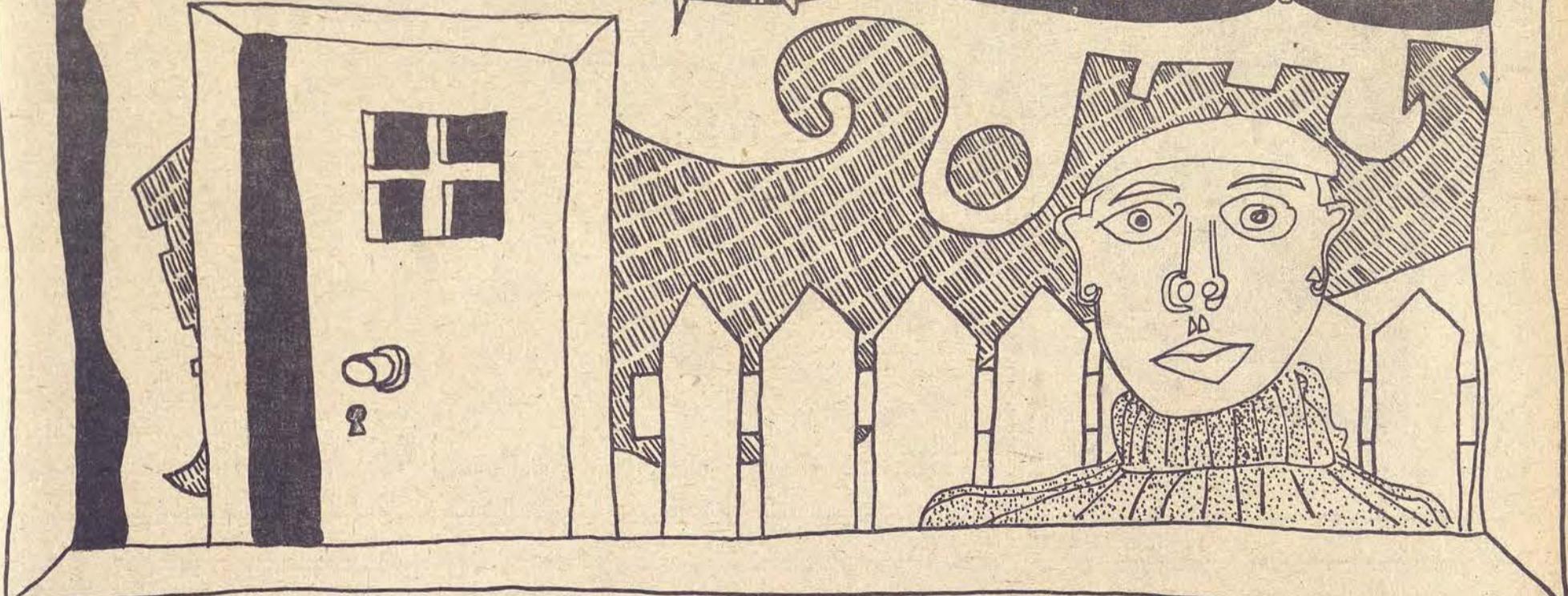
PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 84 * DO 30 DE NOVEMBRO AO 6 DE NADAL DE 1979 * 30 PTAS. - Fora de Galicia: 35 Ptas.

**ESTATUTO DOS TRABAL
TO DA FUNCION PUBLICA
ESTATUTO DA AUTONO**

AUTONOMISTAS E CATROS DE NADAL

**TRISTE EN O CANTAR QUE
CANTAMOS**

**E QUE COMERAN OS DO MERCADO COMUN?
COMERAN... COMERAN... CAPON!!!**

**ALBALAT LOIS: A PROFESIONALIZACION
DA ARQUITECTURA**

O ESTUDANTADO GALEGO, OUTRA VOLTA

A FEIRA DO ESTATUTO

O caso é que, uns a dizer que a bocarra era boa, e outros a dizer que era mala, houbo animación na post-aprobación do Estatuto. E imolo ver.

O Sr. Attard, presidente da Comisión Constitucional e membro, desde logo, da UCD, facendo un símil referido a vellas técnicas "pedagóxicas", dicía: "El voto de la izquierda ha sido un voto de castigo".

Por ser malos, ¿nonsí? Pero o caso é que os cátivos non son os da UCD precisamente...

Vexa vostede como todo se sabe. Sancho Rof, ao se ver "abandonado", denúncia complicidades mutuas: "El PSOE pude que no diga que existía ese acuerdo inicial, pero lo cierto es que existía".

Está visto que non se pode ser "infidel". Quitanche os "trapos sucios" por menos de nada.

O Quiroga estaba moi abraiado pola actitude da "izquierda". ¿Por qué protestaría ésta se "Es un Estatuto en el que se define claramente la personalidad de la rexión (sic) gallega"?

...co que non fan nada novo. Que a "rexión gallega" sempre a definiron moi ben en Madrid.

"Coalición Democrática" xogou desta volta ao "patriotismo", e en vez de por bulerías, como adoita, saiunos por "jota gallega". Fraga deploraba que

"De Galicia vino un Estatuto bueno, y luego mal". O caso é que a "Manolo de Villalba", certos periódicos (madrileños, si señor, ten razón), apuxeronlle certas semellanzas con "un abertzale de derechas".

"No comment", conciudadanos. E mellor.

Logo, en medio do "tifón", Fraga seguía: "Esto nos sirve para que nos demos cuenta que los votos gallegos deben ir para donde tienen que ir, y no donde han ido hasta ahora, llevados por el caciquismo".

Fáganme caso. Con duas semanas más "post-Estatuto", acabamos todos crendo nas teorías do "suicidio da burguesía". ¡Pois bon quer Fraga que deixen de votalo...!

Da sua banda, a "primeira dama" de CD, Marfa Victoria Fernández-España y Fernández-Latorre, deostaba: "Si vamos a un Estado Federal, o vamos todos o no va nadie".

Outra "abertzale". ¿Quen dá más?

O PSOE tan craro como sempre. O Presidente da sección galega, Francisco González Amadiós, dicía "Hoxe votaría que non".

"Mañana... será outro día".

O Secretario Xeral, Rodríguez Pardo, definía a sua postura: "Abstención, voto en blanco ou sí ao Estatuto".

...E todo para proclamar o seu desacordo. País sí señor...

ECOS ELEXIACOS

O tono "arrebatador", de "dignidad herida", correspondeu ao señor Soto, alcalde de Vigo. En telegrama a Suárez, seica decia cousas como que "Nuestro pueblo es sufrido y pacífico pero todo tiene un límite", ou que "La historia juzgará la ofensa que gratuitamente han inflingido a mi pueblo usted y su Gobierno". O bo do caso é que toda a presunta "falla de respeto", vén porque se fixo esto "negándoseos derechos que la Constitución permite".

Xa ven vostedes como en certos contextos se poden crear mesmo "dignidades nacionais" sintéticas. E, por certo, sr. Soto, "gratuitamente".

¿E ti como sabes cando un destes e de dereitas ou de esquerdas?

Pois en que os de dereitas falan da sua familia. Os de esquerdas, da tua.

X. Carballo

SUBSCREBASE

PODE FACELO DIRIXINDOSE A ANOSA TERRA
RUA DA TROIA, 10-1º

APARTADO 1031 - SANTIAGO
OU CHAMANDO AO TFO. 981-58 26 13

Estado: Suscripción semestral, 800 Ptas. Suscripción anual, 1.500 Ptas. — EUROPA: Anual, 1.900 Ptas. Semestral, 1.000 Ptas. — AMERICA: Arxentina, Uruguay, México, etc. Anual, 2.600 Ptas. Semestral, 1.325 Ptas. — U.S.A., Puerto Rico: Anual, 2.350 Ptas. Semestral, 1.200 Ptas.

Novo nº. da conta no Banco Pastor de Santiago: 106.735

Por XOSE LOIS G.

Edita
Galego

Comi
Acost
Fonte
López
Moral
Varela

Directo

O ESTUDANTADO GALEGO, OUTRA VOLTA

Quen máis, quen menos, pouca xente no noso país agardaba o estoupidio estudantil destas últimas semanas. O sector, que na loita política dos derradeiros anos do franquismo, un pouco por canseira, un pouco pola acción da política institucional, e un pouco se cadra que por empezar a topar un pouco o seu sitio na sociedade, fora primeiro esmorecendo, e logo acadaría un momento reconocido por todos como de difícil mobilización.

Pero todo se supera. Evidentemente, os problemas do sector son algo real, e foi o da vivenda en Santiago de Compostela o que prendeu a mecha. Xa temos informado dos primeiros pasos desta loita, que se foi radicalizando á medida da intervención das FOP; a pouco, a mobilización propagábase ao resto do país.

SANTIAGO, O ETERNO DETONANTE

A xa coñecida mobilización polo asunto da vivenda xa explícamos o seu desenrollo. Tras das primeiras mobilizaciones formouse unha Coordinadora Aberta. Que tentaría levar adiante o asunto. Daniel Soutullo, Rogelio Conde-Pumpido e Miguel Cancio (de CC.OO.), membros da Coordinadora, explicariános os pasos seguidos. "A táboa reivindicativa recollía desde o principio o do Burgo das Nacións, unha política de servicios e o problema dos pisos, en canto aos alquileres abusivos que se pagaban". A do Burgo era unha vella loita do estudantado compostelano, plantexada primeiro dende dentro del, e logo, cando o seu desmantelamento, levada adiante pola organización ERGA sucesivos anos de cara a sua apertura. "Nós pedimos que se abran 15 pabellóns pra estudiantes. Agora mesmo hai unha serie deles ocupados polas FOP e outros meios, e houbo 7 que se abriron cando o Festival das Tunas". E é que, a pesares das ameazas Gobernador Civil de anular calisquer acordo que se tome sobre o Burgo a para discentes, o complexo abrírase co fin de acoller peregrinos nos Anos Santos, e no resto, estudiantes.

O dos Colexios Maiores e Residencias Universitarias é outro asunto de consenso xeral. Hoxe por hoxe, o Rector dispón de 538 prazas en Colexios Maiores pra ofrecer. Pero aparte deso mantén subvencións a outros

tres CC.MM., que nós esiximos que se lles retiren. Cunha política de Residencias, a Universidade podería crear residencias propias, que se poderían emprender en convénio co Axuntamento, e cubrir ao 15 por 100 do estudantado". As residencias, mixtas e rexidas mediante unha xestión democrática que non acertan a definir ben, encheríanse, segundo o Plan da Coordinadora, cunha política de becas, que as incluiría de peto, residencia e comedor. E todo engadido ao tan mentado Hotel de Lamas de Abade, con 5 plantas, propiedade do M. de Comercio que non se chegou a inaugurar pola existencia dun pozo negro, pero que xa serviu de albergue a Garda Real e a algún Congreso en Compostela.

No problema dos pisos, a causa plantexana de maneira diferente. "Hai moitas en situación irregular. Nós andamos a facer unha encuesta sobre condicións de habitabilidade, situación legal e prezzo, que pode encher calqueira para quitar un informe. Aparte deso, ofrecemos asesoría legal a quien a solicite".

A iniciativa inclue a cuestión de non pagar os alquileres en tanto non baixen, a última proposta da Coordinadora Aberta marcaría nun 25 por 100 a baixa. "E un ataque á especulación, e temos recabada a solidariedade das AA.VV. e partidos políticos que incluiron a cuestión da vivenda nos seus programas electorais, amais de termos solicitado un Pleno do Axuntamento de cara a que se defina". Non teñen moi crara, endebén, a cuestión. "A baixa dos alquileres dos pisos non é nada factíbel. Pra cambear eso habería que ir moi moito más ao fondo, e cuestionar a especulación do chan, da construcción, e entrar en aspectos moi moito más políticos. Pero xa temos conseguido outras cousas, como a promesa de que se abran varias pabellóns do Burgo, ou que se lle concedera o Comedor Universitario a unha Cafeteria, que está a cobrar agora mesmo 90 ptas".

Dígase o que se diga, a cuestión que mobiliza é, en primeira instancia, o dos pisos, e ao final, a actuación da Policia. "Nós non cadrámos conformes con cousas illadas que algúns compañeiros levan feito" —decianos os da C.— "pero a actitude da Policia é bestial, e solidarizámonos con todos os afectados pola represión". E é que, señores, o balan-

ce de detidos, feridos (un deles gravísimo no Hospital), e contusionados (entre eles o colaborador do noso semanario Fernando Bellas), é algo serio. Houbo unha pequena "illa de calma", coincidente coas mostras de desacordo polo Estatuto, e antes e despois, non houbo reparos na contundencia dunha forza que parece que procede en parte da gipuzkoana e sonada Renteria.

A outro lado, o Rector, Priemiro, non acepta o diálogo cos estudiantes nun momento dado. Logo según fontes da propia organización, trata, nunha crara manobra, de desprestixiar a ERGA conferíndolle por primeira vez na historia representatividade, precisamente nun momento en que, por un desacordo radical co plantexamento do problema dos pisos, a organización nacionalista non participaba na loita.

E para remate, pecha o Distrito. E moi rara a voz que en Santiago hoxe non esixe a dimisión de Suárez Núñez. E o seu momento político tampouco parece moi craro, abandonado, polo que parece, do apoio ministerial.

O caso é que, como decían os da Coordinadora, "o presupuesto da Universidade é de 1.000 millóns, e as tasas dos estudiantes cobren 400. E algo mellor do que teñen, merécenlo".

O RESTO DO PAÍS, CONTRA A POLÍTICA EDUCATIVA

Ao tempo que en Santiago medraba a conflictividade, en base a certos problemas do ensino medio e superior, hábilmente mesturados por hábiles artífices cos asuntos autonómicos, chouaban mobilizaciones estudiantis noutras cidades. O Ferrol e A Coruña empezaron co problema dos exames de setembro de ensino medio e algunha outra cousa, e o día 27, Xornada de loita convocada en solidaridade con Santiago, perante o peche da Universidade, rexistrábanse mobilizaciones no resto das cidades importantes do país. Polo exame de setembro, contra a política educativa do Goberno, dimisión do Rector e apertura do Distrito, consignas arredor do ensino estatal, ou a legalización de ERGA, foron reivindicacións dominantes; o día 28, á hora de pechar esta edición, chegábanos noticias de que as mobilizaciones continuaban. E é que, como deciamos ao comienzo, o estudantado parece que atopa, polo menos en parte, o lugar que lle toca.

Foto: F. BELLAS

Edita: Promocións Culturais Galegas, S.A.

Comisión de Fundadores:
Acosta Béiras, Xoaquín.
Fontenla Rodríguez, Xosé Luis.
López Gómez, Felipe Senén.
Morales Quintana, Xosé Enrique.
Varela García, César.

Directora: Margarita Ledo Andión

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

Redactores
e Colaboradores: Xosé Ramón Pousa, Antón L. Galocha, Lois Celeiro, Pablo Viz, Paco Arrizado, Fernando Franco, Ignacio Briset, Suso Piñeiro, Guillermo Pérez, F. Cusí, Xosefina L. Corral, Emilio Veiga (Países Catalanes),

P. Iparraguirre, Maialde (Euskadi), María Alonso (España), Carlos Durán (Londres), A. P. Dasilva (Porto), Juanjo Navarro, Llatzer Moix, Patiño, Vázquez Pintor, Diseño e Confección: "Galicia, Estudo e Formas".

Fotografía: Brais, Xurxo Fernández, Fernando Bellas, Abel de Louzas.

Dibujos: Xaquín Marín, Xulio Maside, Alfonso Sucasas, Xurxo Fernández, P. A. Estévez, Fiz Valcárcel, Pepe Barro.

Redacción e Administración: Troia 10-primeiro Santiago
Redacción: 582681
Administración (de 10 a 14): 582613.

Imprenta: "La Región, S.A." Offset C. Quiroga, 11-15. Ourense
Dep. Legal: C-963-1977

Distribución: A Coruña, Librería COLON. Real 24, telf. 222206. Santiago e Lugo, PRENSA NACIONAL, telf. 583456. Pontevedra, Librería CAO, telf. 855374. Vigo, Distribuidora VIGUESA, telf. 414570. Ferrol, Distribuidora VELO, telf. 357707. Ourense, Vda. de Lisardo, telf. 230218. Bilbao, Distribuidora Vasca, telf. 4231933. Barcelona, F. Rafales Aral, telf. 2433658.

E QUE COMERAN OS DO MERCADO COMUN? COMERAN... COMERAN... CAPON!!!

Quén sabe se a esperiencia que está a facer unha granxa integral en Castro Riveiras do Lea (na Terra Cha) de adicarse aos capóns en plan industrial nos vai permitir a todos presumir de que, polo Nadal, comemos capón. Claro que eso está por ver como resulta e se pinta na xente ou non pinta. Saprogal, constituída no ano 1965 para fomento de gandeiría e produción de piensos, vai industrializar o capón, "como nós estamos situados na zona máis caracterizada para crianza dos capóns, consideramos un verdadeiro ceber difundir esta deleciosa peculiaridade fora na nosa rexión".

Según se di que "a todo porco lle chega o seu San Martiño" imaxinense o que lle agarda a un

capón! ... Precisamente, ao día seguinte do San Martiño é cando se encerran os pitos nas xaulas chamadas "capoeiras". O próximo dia 19 de decembro, en Villalba, celebrarase a tradicional feira dos capóns. Pro hastra chegar eiqui hai que recorrer un camiño que pode ter os seus sobresaltos.

VIDA E MILAGROS DO CAPON

Xosé Antonio Seija Rouco falounos da vida dos capóns. "A vida dos capóns empieza da forma seguinte, mercanse pitiños pequenos. Andan no campo como os campeiros. Daselles de comer e están dentro ou ora. Despois, un mes antes de matalos, os pitos recollense. Torase maiz e

algún pienso tamén misturado. Faiselle unhos bolíños amasados con auga, así mo o meu dedo, embicadense así e correseles o papo porque algúns empapan e morren. Están encerrados nun sitio quente, para que engorden ben. Teñense aprosimadamente así un mes. Despois unha persoa que se ipa matalos os sangra o mais posible, para que queden limpos. Deseguida recochanse en agua. Logo abreñense e sacasellos a insunlla. Non se lles abre más que un pouco polo papo para sacarlle a insunlla e despois o entripado. Recochanse de novo e quintanselle as plumas pequenas. LLogo poñense enriba dúnha mesa con unhos palillos por riba e, derriba daquela, colocaselle a insunlla".

Unha das peculiaridades do capón é que a edade non é un requisito exacto para sacar un determinado tipo de capón. Unhos desarrollan más e outros menos. Por outra banda, os técnicos de Saprogal mantéñen a teoría de que si o capón se mantiene algún tempo más do convinte conseguirían unha textura e sabor diferentes, fariánse grandes excesivamente e salirían a costa de super luxo, "podes decir que na edade está a diferencia do sabor da carne, ainda que influen tamén o ambiente, o manexo e a manutenza".

Hoxe en día, soio trece casas se dedican a crianza do capón, e en cada unho das casas se veñen preparando unha ducia, que logo nas feiras se venderán a pares porque é o sistema de venda que lles proporciona más beneficios aos paisanos.

A COUSA TEN A SUACENCIA

"Os capóns son delicados porque se, por exemplo, lles forma unha chagüeña pequena por mediación de calqueira cousa xa quedan manchados, xa

quedan negros, non lles tiran. O capón ten que ir todo dun color.

O importante pros labregos da Terra Cha é que chegue o día 19

de decembro e vender ben. "Hai anos que pagan polo par hastro oito mil pesetas". Claro que non sempre que sae un o mercado pintan ben as cousas. "Tense dado o caso de voltar con eles pra casa. Porque hai feira o primeiro dia e despois hainha o segundo. Danse casos que non hai moita venda e volven. Volven ao segundo e, outras veces, inda non chega. Depende dos compradores que haxa na feira. Con todo a feira do 19 é a feira máis competente do capóns na provincia de Lugo".

COMPARANDO CAPONS

"Eu non sei —decianos o sr. Seija— como van a mentir os capóns na granxa. Os pitos granxeiros son mantidos con outra clas de pienso. Porque este é pienso colleitado aquí, maiz en grano. O esencial é o que se colleita eiquei para que os pitos saquen bon color. Porque para ser guapo e ben feito un caponciño ten que ser amarellado, que tire un pouco o

marelo. Eu non sei como van facer alo. Depende de como os preparam... Que esteñan prácticos... se non hai un que lles de información non van facer nada". Claro que, como decía un merente da empresa Saprogal, hai que ensaiar pra ver como sale o proceso de industrialización dos capóns. "Hoxe un pito de granxa faénase pasados os 50 días, pro capón haberá que ver que estirpe é a máis axeitada para que teña o tempo cumprido para ser un capón e, ao tempo, resulte dacordo coas normas dun proceso industrial. Dende logo que, tendo en conta que é un risco, porque hai que baixar a produción de pitos para adicarse a dos capóns, pode resultar unha cousa novedosa con unhos grandes mercados para a venda dentro e fora de Galicia".

Saprogal confia no seu éxito polas "ventaxas que temos sobre dos países do MC pola nosa situación, clima e tradición gandeira". Asimismo, a empresa vai preparar os capóns "axustándonos as suas formas tradicionais" e "imolos criar con produtos naturais, xa que iso engade cíncas algúnsha diferéncia no sabor dos nosos produtos".

PACO ARRITADO

GARNACHE

Non te quedes atrás, temos
a roupa más audaz pra tí!
ven xunto de nós!

AMOSANOS ISTE ANUNCIO E FAREMOSCHE
UNHA REBAIXA ATÉ O 25 por 100

JUAN FLOREZ, 8 – TELF. 262658 – A CORUÑA

A LEI DE MONTES

BERNARDO F. REQUEIXO

Presentado polo señor Díaz Fuentes, diputado da UCD por Lugo, estase a discutir no Parlamento español un proxecto de lei de Montes Viciñais en Man Común que terá, no seu dia, grande repercusión no noso país, tanto a nivel económico como social; proxecto de lei ben axustado á Constitución e á sua "economía libre de mercado", aos intereses dos monopólios españoles e mundiais, á prevista integración no Mercado Común; proxecto de lei que non somentes apoia a direita senón asemade a esquerda española e outras formacións de ámbito galego pero de política acorde cos anteriores supostos.

Axustándose aos criterios devanditos, o primeiro que fai o proxecto de lei é dicer no seu preámbulo que os montes son superficies aptas "para explotacións estensivas non só de destino forestal senón agrícola e para gandaria de orientación cárnica". Vennos dizer, pois, o que xa anunciara en visita recién á nosa nación o señor Lorenzo Natali, representante dos monopólios europeos, ao falar de que el non viña facer política colonialista pero que produxemos carne... Agora ben, para que isto se poda levar adiante compren unhas inversiones moi elevadas posto que os montes sonlle entregados aos viciños a toxo ou abrasados polo lume, a maior parte das veces. Para poderense facer esas inversiones é imprescindible contar con créditos e entón ábrese a posibilidade de que estos créditos sexan concedidos pero por entidades públicas que a cambio poderán hipotecar, apropiar ou levar adiante un procedimiento de aprémo sobre o monte en man común que foi obxeto de préstamo (artigo 3).

¿Qué pasará, entón, cando por exemplo unha comunidade de viciños decida poñer a piñeiro o seu monte comunal e para realizar a inversión económica necesaria pida un préstamos a X anos e a un tanto por cen —que se nos antoxa moi elevado— e cando pasen catro ou cinco anos os seus piñeirosexan abrasados polo lume, por un deses lumes de "orixe ainda descoñecido"? Pois nada, que a comunidade non poderá facer frente aos compromisos económicos contraídos e o monte pasará ás mans do prestamista.

Outro tanto poderíamos dizer daquela comunidade que se arrisque na perigosa operación de montar unha explotación estensiva de gado de carne e que necesariamente ten que contar con este tipo de créditos e logo, pasado algún tempo, vai e fundese o mercado tal e como anda o acontecer nestes momentos... Velai os monopólios, a través dos seus brazos executores —Bancos e Caixas de Aforros— á espera, como aves de rapiña, de se facer cos nosos montes.

E para facilitar esta laboura de roubo e espolio dos Montes Viciñais por parte dos monopólios o artigo 5 determina que será necesario o acordo do 75 por cen da comunidade propietaria para que un monte poda ser posto en explotación por esta comunidade mentres que, polo contrario, a maioria simple abondará para a regulación do disfrute, cesión de aproveitamento e convénios de explotación coa Administración Pública, Entidades Sociais, cooperativas ou particulares. Resumindo, que para que os viciños poidan aproveitar e beneficiarse do seu monte será necesario que se poñan todos de acordo, ou case todos, mentres que para hipotecar o seu aproveitamento só será necesario a mitade deles más un.

Por si esto fora pouco, o artigo 14 no seu apartado 6 di que a administración confeccionará, nun prazo de catro anos, un "Plan General de Aprovechamiento de Montes Vecinales en Man Común", quere esto dizer que a comunidade non somente vai ter que poñer en explotación o monte, arriscándose ao que

sexa necesario, senón que terá que facelo conforme aos intereses do Estado español, que neste caso son os intereses dos monopólios.

E para seguir coa sarta de despropósitos contemplados nesta Lei os Xurados de Montes seguirán a ter unha composición semellante aos anteriores e, por suposto, sen nengunha representación dos labregos e isto cando están en xogo os seus intereses más imediatos.

Pero como xa dicímos nun principio todo isto ten unha consecuencia lóxica que se encadra no proceso de destrucción da agricultura galega de cara a entrada no Mercado Común. O proxecto de é un paso máis como tamén o é o Estatuto do leite, mediante o que o 95 por cen dos labregos de Galicia non poderemos producir leite, como o é o fundimento consentido do mercado da carne grácia ao que calqueira explotación normal galega faise completamente anti-económica.

Este proxecto de Lei, por fin, fai que os montes teñan de se convertir en empresas produtivas dunha economía capitalista de libre mercado, onde os que mandan son os monopólios que como tales monopólios han tentar apoderarse de todos os factores da producción, filosofía que se contradice como todo o que serían os obxetivos mínimos dun Plan racional de política agraria galega, baseado no desenrollo da riqueza potencial do noso país, na defensa dos intereses dos labregos galegos, ao servizo das necesidades más urxentes da nosa sociedade.

NACIONAL

crónica política

Non nos imos meter na polémica desatada arredor de se o Estatuto galego é ou non discriminatorio respecto do basco e catalán. Non cremos que seña aquí o fondo do problema. Non creemos que seña esta valoración a que poida crarexar a situación e a que deba condicionar fundamentalmente a actitude verbo do estatuto de Autonomía saído da Comisión Constitucional, coa oposición de Alianza Popular, PSOE e PCE.

COPIA LITERAL DO ART. 148

A primeira das cuestións é a de saber se este estatuto reflexa a filosofía constitucional tocante ao tema. En caso de que a opinión seña afirmativa, a consecuencia lóxica está en que aqueles que votaron afirmativamente o texto constitucional español debían actuar do mesmo modo diante do Estatuto. Os que votaron negativamente a Constitución española, tamén en lóxica consecuencia, terían de facer agora o mesmo no referendo estatutario. Nós coidamos que o estatuto galego é tan constitucional que copia as competencias literalmente do artigo 148 da Constitución, sen pasar o teito da mesma, pero tampouco sen quedar por baixo. Solprende que moitos dos que foron tan declarados e abertos defensores da Constitución, hasta o punto de alcumaren de fascistas aos que se opuxeron a ela no nome dos intereses nacionais e populares, se amosen agora tan críticos coa sua concreción autonómica en Galicia. Nesta ocasión, non empregan o tan consabido argumento de que é mellor a via posibilista que garante o funcionamento do sistema —neste caso o autonómico— para despois perfeccionalo dende dentro, superando a situación actual. A argumentación que podería ter inda máis lóxica, cando se poñen como modelos os estatutos basco e catalán, que non teñen nada de anticonstitucionais, e polo tanto con teitos perfectamente acadábeis por via democrática legal, caso de seren estes tan apetecibles e necesarios no noso caso.

DE DEREITAS E ESQUERDAS...

Resulta, nembarcantes, que vai haber oposición ao Estatuto de Autonomía en forma de votación negativa por parte de forzas autonomistas coa Constitución española. Esta actitude somente é entendible tendo en conta a necesidade de lexitimárense diante da opinión pública galega como oposición ao Goberno da UCD, sen cruzar as lindes autonómicas, postura esencial para manter a estructura unitaria do Estado e a dialéctica política galega entre autonomistas de dereitas e de esquerdas, non admitindo a dialéctica real entre soberanía nacional e autonomismo. Manobra fundamental para o sistema, ao tempo que apoiada en discrepancias, realmente existentes, pero que atinxen a aspectos formais de mecánica electoral e negociadora, que en ningunha ocasión antes serviron para romper ou inviabilizar os consensos.

UNHA CARREIRA CHEA DE PECEOS

Efectivamente, Galicia é diferente e con ella actuan diferentemente, porque os nosos problemas, a nosa situación, esixen, se queran subsistir, posiciones partidarias moi complexas de cara a unha carreira que se presenta problemática e cargada de receos para o Goberno da UCD, pero tamén para a oposición sucursalista e pseudonacionalista. Non hai razón para se laiar acompleadamente das diferencias —todas elas ben probes, tácticas e nada cualitativas— entre o Estatuto Galego, o Basco e o Catalán. Somente hai motivo para comprender toda a lóxica do proceso autonómico empezado hai tempo, cunha finalidade ben explicita: manter Galicia na dependencia, na función que o sistema dos monopólios lle ten asignado.

IV PLENARIO DO FRENTE PATRIOTICO

"O pobo galego unido frenete aos monopolios e o colonialismo" é a frase que norteó o IV Plenario Nacional do Frente Patriótico AN-PG que se vai celebrar os días 8 e 9 de Novembro na Coruña. O artellamento deste Plenario Nacional comenzou no pasado mes de agosto e o pasado 25 de novembro tiveron lugar en cada zona (Lugo, Ourense, Pontevedra, Vigo, Ferrol e Coruña)

na actos nos que a militancia unificou as mociones presentadas ás cinco ponencias que serán tema de debate, e procedeu a elección dos membros que as representarán na Dirección Nacional. Asemade, na última xunta ordinaria da Dirección Nacional e despois de recoller as conclusiones saídas dos Grupos Asamblearios espallados por toda Galicia e na emigración oficializou-

resumes

MANIFESTACIONES

En toda Galicia houbo manifestacións como consecuencia da aprobación do Estatuto de Autonomía para Galicia, convocadas polos partidos da esquerda española e más os compoñentes de Unidade Galega. A pesar do chamamento dos partidos mencionados ao pobo galego para manifestarse, declarando o día 22 de novembro "de loita pola dignidade nacional de Galicia", o dia non tivo excesivo eco, fora de Santiago de Compostela e, en menor proporción na Coruña e Vigo; a pesar do esforzo evidente da Prensa en destacar a "Xornada". Como dado anecdótico podemos engadir que se somaron como manifestacións en contra do Estatuto de UCD, unha manifestación de case milhares de persoas en Vilagarcía que o facían contra o "can" e outras artes de pesca proibidas; na Coruña unha manifestación dun número aproximado de catro mil estudantes que protestaban pola supresión da convocatoria de setembro.

En canto ao peche dos comercios tivo bastante eco en Santiago, moito menos na Coruña e pouco no resto.

PECHÉS

Os concelleais do PSOE, PCE e UG coa adhesión nalgún caso (O Ferrol e Pontevedra, entre outros) de CD, pecháronse nos principais concellos de Galicia como protesta pola aprobación do Estatuto.

REPRESIÓN

O Gobernador Civil da Coruña proibiu unha concentración na Plaza do Obradoiro de Santiago o pasado día 21. Os Gobernadores Civis das restantes provincias tamén prohibiron as concentracións e manifestacións celebradas, poren na práctica, toleraron os actos celebrados o día 22.

DECLARACIONES

Os partidos políticos de esquerda española e más UG, xunto cas Centrais Sindicais dependentes ou vencelladas aos mesmos, fixeron comunicados en protesta pola aprobación do Estatuto da UCD. Asimismo vinte-cinco intelectuais galegos denunciabán nun escrito a discriminación que estaba a padecer Galicia novamente.

Destacamos o comunicado do Partido Socialista Galego, que en termos moi duros, pide o voto NON ao Estatuto, utiliza a verba "colonia" en duas ocasións para referirse as relacións Galicia-Estado Español, e mesmo chama a esta situación "imperialismo de rostro humano". Esta linguaxe nonha lembraban os más vellos do lugar en boca do PSG, desde a morte do CFPG. Quizá poda representar unha radicalización das normalmente ambiguas posturas do PSG.... O tempo o dirá.

A DISPUTA UCD - AP

A coalición UG de Pontedeume, ven de defraudar aos seus electores. A concelleira por esta coalición doña Alicia Cuiña, no pleno do dia 16 de Novembro aceptaba que a comisión de festas de este ano da que ela era presidenta se quedara e repartira 80.000 pts. Ela xustificaria esta apropiación co argumento de que pensaba invertir a sua parte nun acto cultural.

A Vila de Pontedeume, caciquil de sempre, está rexentada desde hai nove anos polo mesmo home, Celestino Sardiña, mandeira de Fraga Iribarne para esta zona. Nas pasadas eleccións municipais Alianza Popular conseguiu oito dos trece concelleais, dous foron para UCD dous para UG e un para o PSOE.

Alianza Popular conseguiu os oito concelleais que ningún o pensaba nen eles mesmos, pero o seu traballo caciquil, de andar casa por casa, falarlle á xente maior de seu seguro de vellice, recordarles os favores, prometer cousas, buscar votos por correo, trasportar vellos e enfermos o dia da votación, deron o resultado: Oito concelleais.

UCD social e ideolóxicamente é o mesmo que AP. Basta dicir que o número un de UCD foi cofundador de AP na Vila. Dícese que se pasou a UCD por presión de don Manuel Iglesias Corral, presidente do Coléxio de Abogados da Coruña. O número un de UCD é abogado.

A disputa entre ambos partidos centrabase en ver de quen quitaba o Alcalde.

UG foi como se di en termos futbolísticos a revelación. Todos os seus membros apare-

PONTEDEUME O ALCALDE SARDIÑA: "ÁGUA PASADA NO MUEVE MOLINO"

cian na candidatura co adjetivo de independentes, por baixo firmando UG e por detrás invisiblemente era a central sindical española USO que lle proporcionaba todo o seu apoio.

Daquela tiña o que ten que ter unha candidatura, nunha vila caciquil, ser apartidario, ser independente e logo ter a única central que funciona en Pontedeume, única central precisante por baixarse no apoliticismo.

Para mais a candidatura era más chamativa por canto o primeiro candidato era unha muller Alicia Cuiña e de segundo un traballador de Astano afiliado como os demás da candidatura a USO.

Por último o PSOE só alcanzou a ter un concelleiro, debido a sua propaganda na Televisión e os recordos de moita xente maior que de mozos eran afiliados ou simpatizantes do PSOE e UGT en tempos da República Española e que viron ou sofriron logo a represión fran-

quista que levou entre outros, o pai do Alcalde, Celestino Sardiña.

SO CATRO PLENOS AO ANO

Xa comenzado a funcionar o "novo concello" o Alcalde quer ser demócrata e chama a todos os partidos políticos para manter con el periódicas xuntanzas. Pero a ANPG, PC, PSOE, UG, UPG remésanlle unha carta na que o invitan a quitar o retrato do Franco do seu despacho oficial ou xuntarse noutra das dependencias municipais. Xa non houbo máis xuntas. Tras estes meses "democráticos" o concello segue a ser gobernado por unha soia persoa e de modo presidencialista. Todo isto contando coa colaboración de UCD. Apróbase o que propón Celestino Sardiña e denégase o que denega Celestino Sardiña. Ten maioria de votos. Acordase facer catro plenos ordinarios ao ano, para gobernar un concello de case 10.000 persoas.

Se a actuación do Alcalde ven ser a mesma que antes das eleccións agora co respaldo dos votos é o mesmo. Pero para máis desgracia os representantes do PSOE e UG danlle argumentos

NINGUEN TIROU A PEDRA

Así por exemplo o concelleiro do PSOE —Pita Cordero— chega a falsificar as firmas dos seus compañeiros de UG, para convocar un pleno extraordinario, sobre orden público que para o único que seviu foi para lendar o Alcalde pé para pechar unha tasca e deixar sen traballo e grandes perdas a duas familias, por algo no que non tiveron parte.

Agora Alicia Cuiña de UG acepta que foron 80.000 pts. as que se repartiu a Comisión de Festas. E a descuberta foi casual ao apercibirse un concelleal que a partida de viaxes de 80.000 pts. debía estar no Haber e non no Debe. Alicia non tratou de escurrir o bulto e confesou e xustificou decindo que a sua parte sería invertida nun acto cultural. E xa que o Alcalde lle reprochou-o seu proceder deciendo que non había precedentes Alicia recordoulle cando el levou a comisión de festas unha partida de cartos que debía ser para pagar o descenso do Eume, non se soupo más de iso. Ao que o Alcalde Sardiña respondou decindo que "águia pasada no mueve molino".

Curioso foi que tras da confesión nengun concelleiro nen o Alcalde pediron a dimisión nen os cartos, cando se se trata de malversación de fondos o menos que se pode facer e pedir a dimisión. Non será porque case todos eles se acordaban de aquelas palabras de Xesús de Nazaret: "o que se sinta libre de culpa, que tire a primeira pedra". Ningún do concello tirou a pedra.

carta entreaberta Pilatos era un anxo

non están moi seguros de que a terra dá voltas ó redor do sol, e que secadra tiña razón Copérnico e é o rovés. Levan, seica, coma catrocentos anos de atraso.

Ou seña, que dentro de catrocentos anos, cun pouco de sorte, a Igrexa acepta o divorcio, e ó millor, a homossexualidade, ou mesmo as "relacións prematrimonias". Se temos un pouco de sorte, os trasnetos dos nosos trasnetos ó millor vén. Este Papa novo que puñeron, tan amigo de Carter e Cía, vai dar áinda moito que falar.

Pra non falar da dícosa autonomía, millor fora que parase aqui. Pero declaracions de principios como fixen ó comenza, pra pouco sirven. A miña capacidade de asombro vese colmada polo PCE votando non ó Estatuto, cando votou si á Constitución, nai sua. E agora qué ven laiando o PSOE, "despois do pacto anterior? Hai que lavar a cara

de cando en cando, non? .

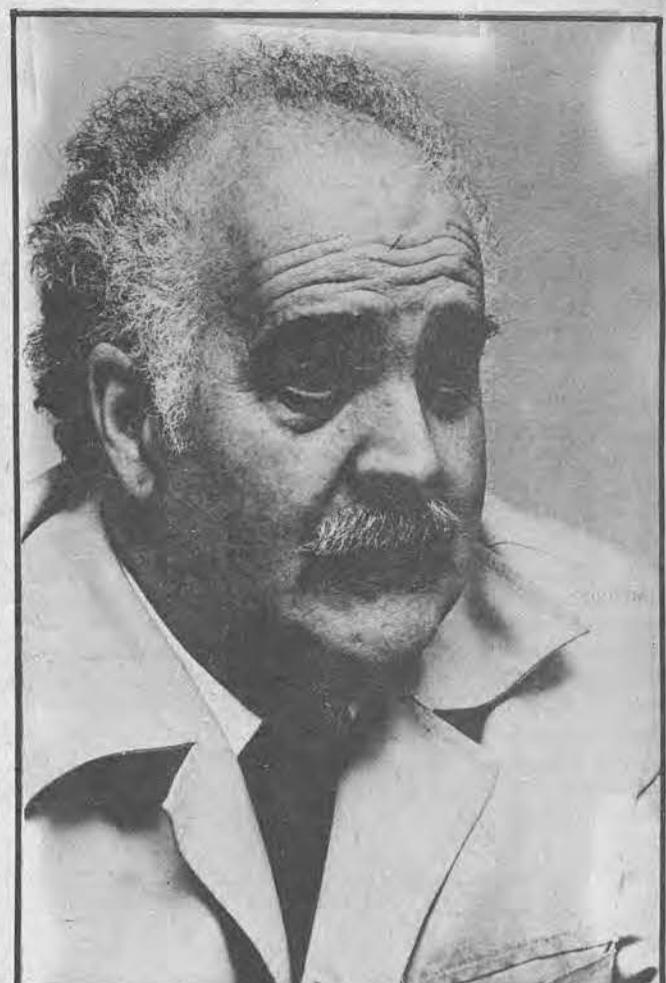
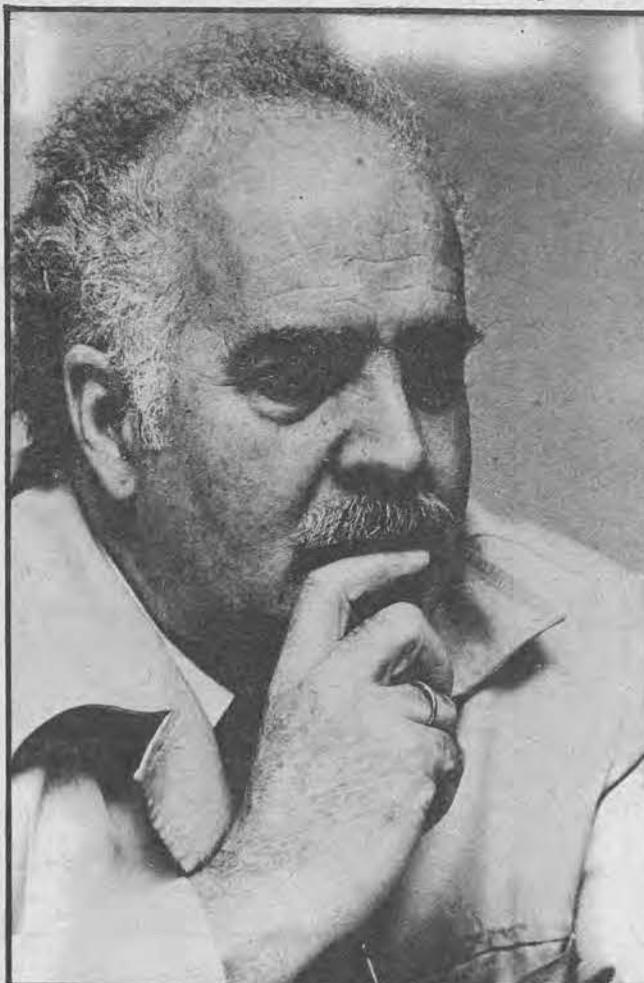
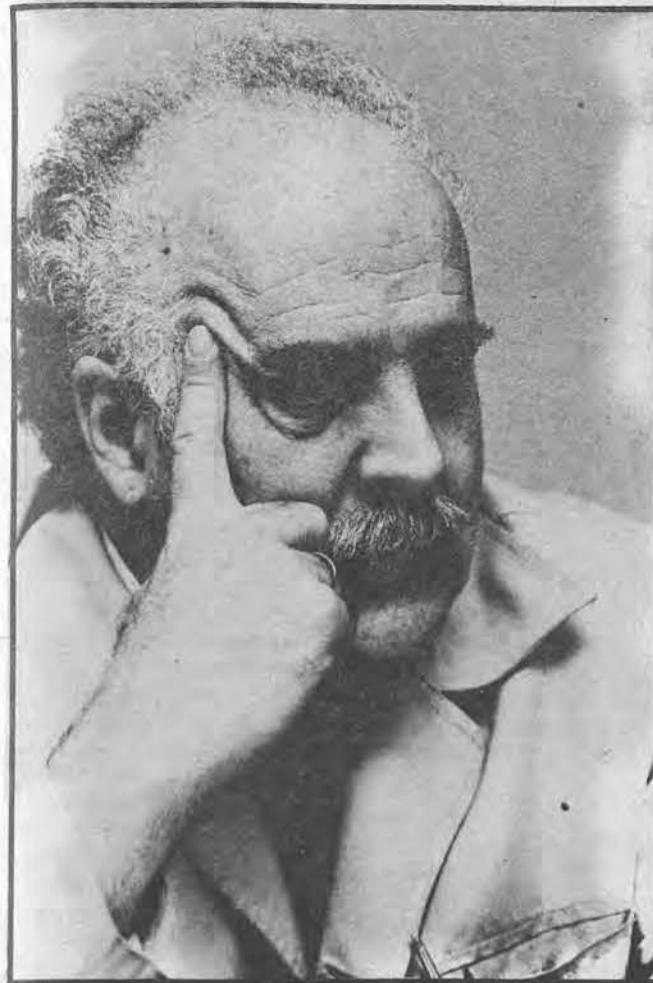
Dicia o meu amigo Pernás, e logo non sabian onde se metian? Pois claro que o sabían, compañero. O que pasa é que aquí estilase moi esto de nadar e gardar a roupa, ou de coller troitas coas bragas enxoitas, ou de amarrar a pedra e esconder a man. Primeiro faise da Constitución ue lexitima democráticamente a opresión, a colonización da nosa Patria, que tolle ou aferolla o seu direito a ser ceibe. Primeiro prepárase o estatuto pra mantermos na dependencia de medio milenio. Despois, todo mundo a correr e a lavar as mans. Pilatos era un anxo comparado con estes partidos. Pilatos só matou un home, estes están querendo matar unha nación, lavan as mans e establecen maniobras da confusión pra levar a todo un pobo cos ollos vendados ó paredón da historia, ou coma carneiros ó matadeiro.

Pero tamén sabemos que a historia é nosa, que a historia é do pobo organizado en si, concentrado e unánime puño pra vencer os muros e romper as cadeas. O pobo xa abriu os ollos, señores españolistas, e un pobo cos ollos abertos e disposto a todo, e un pobo que camiña cara a sua liberación, a pesares dos atrancos e das trampas. E a historia vai xular as actuacións de todos, e a vos, señores españolistas, vaina poñer pingando, con perdón da expresión:

DARIO XOHAN CABANA

ALBALAT LOIS

A profesionalización da arquitectura

"Chesterton saiu de Inglaterra para facer unha longa viaxe. Ao remate dixo: teñía unha nova terra. Era Inglaterra. Isto mesmo lle ocorre á Xunta co seu Plan de Ordenación Territorial". Albalat Lois, decano na primeira época do Colexio de Arquitectos de Galicia, fundador, xunto con Lois Seoane e Díaz Pardo, de Sargadelos, profesor de Proyectos na Escola de Arquitectura da Coruña, amosa na sua conversa, exenta de tecnicismos, un gran humanismo e unha preocupación, por enriba de todo, pola persona e o seu entorno, que él mesmo reconoce deteriorado porque as cousas non se fan como deberían.

Hoxendía estamos assistindo o deterioro, destrucción das vilas galegas, ¿qué causas provocan este fenómeno?

O deterioro fixose sempre. As vilas galegas teñen o seu ser, a sua circunstancia, a sua dimensión, pero tamén teñen a sua edade, as suas épocas. A min non me importa que as murallas de Lugo, por exemplo, non señan romanas, están aí, o importante son as persoas que están nas vilas. ¿Qué se esnafra a vida dunha vila?... pois sí, é certo. Hai unhas cousas que deben permanecer e outras que non, porque senón serían vilas mortas. Hai unha cuestión de fondo e é que cando eran para usar, algo para vivir, facianse dun xeito, eran un ben de uso; cando empezarón a ser un ben de cambio fixeronse doutro xeito. Daí ven a especulación, a vulneración das ordenanzas e o rache das vilas. Non se pode tomar como verdadeira dogmática a destrucción das vilas galegas, eu digo si e non. O que sí é certo é que as cousas singulares deféndense soas. Cando se fala de arte dise o que se ve, pero non o que se pisa.

¿Hai algúna maneira de atajar este deterioro?

Sí, moitos. O que acontece é

que queremos poñerlle remedio aos feitos e non ás causas, porque os remédios os feitos son más efectivos, más rápidos. Eu non sei se a política, neste sentido de facer cousas, facer cousas e más cousas, asulaga un pouco a todos nisto. Non se pode deixar que unhos sementen e outros recollan. Non. Hai que saber cales son as causas, e son socio-políticas. Eu fago miña aquela frase que decia que se volvera nacer non sería arquitecto, senón político. Son opcións políticas e sociolóxicas, porque eu coido que denantes da política está a socioloxía e a economía, e denantes a filosofía. Para remediar isto habería que plantear unha sociedade distinta. Penso que a sociedade vai evolucionando, porque se fica estática estamos mortos. Existe un plantexamento a medio plazo que seria cavilar como é o noso nas vilas, nas aldeas, e iso que a min non me gusta a dicotomía campo-ciudad, e en Galicia menos. Segundo se vive, compórtanse. Se botaramos unha ollada ao pasado veríamos como se producia todo e poderíamos evitar. O que nós estamos a facer é o que se vai comprobar no futuro. Por riba de todo hai que ter presente que as vilas son feitos colectivos. As cidades cando van mal é que teñen que ir mal..., isto pode parecer un poco cínico, pero as minorías que ven que a cidade vai mal miran e non ven nada...

No caso concreto da Cruña, a burguesía comercial de primeiros de século foi a causante disto proceso...

Boeno... sí. Nestas cousas é moi difícil dar unha resposta. Cando se dí si ou non é cando afirmamos si esta mesa é grande ou pequena. Eu sempre digo que duas e duas poucas veces son catro. Non é que me faga relativista, o que pasa é que canto más pensas mais dúbidas chegas a ter. Por exemplo, cando a

Revolución Industrial chegou a Cataluña, foi asumida; en Galicia estabamos, por decilo dalgún xeito, ainda na Edade Media... A Coruña tivo sempre unha grande capacidade receptiva porque é unha cidade moi sensible. Antes do 36, arredor da Crouña había unha chea de vilas feitas dun xeito moi racional; dispois do 39 houbo un silencio histórico na arquitectura. Pero hoxe, na Coruña, vólvese facer unha arquitectura que pode que teña certo interés. Ben. Penso que a destrucción fana os especuladores. ¿Qué van da man da burguesía?... pois sí. Pero a Coruña é, digámolo así, un tema aberto, as posturas son vivas, os peches producen a morte.

¿Non é que a ordenación territorial, o urbanismo dependen do poder político?

Sí, sí, claro que depende, e o poder político... ¿de qué depende?... Eu falo do que está detrás. Pra min o poder político é un instrumento. Por iso antes está a filosofía da vida. Ao millor é que hai uns errores estructurais que impiden que o pobo faga o que ten que facer, e temos que ter en conta que cando ao pobo se lle din as cousas con honradez, pensa ben.

Denantes vostede falaba da separación do campo da cidade como algo non axeitado á realidade de Galicia, ¿sería posibel unha formulación da Ordenación territorial que integrase ao campo e á cidade?

Según como se vexa, a integración física non, pero si a integración funcional. Existe o que chamamos a armazón urbana, un fato de cidades cunha complementariedade entre elas, e eiquí, na nosa Galicia, hai algo tan importante como son as cabezas de comarca, ao que se lle resta importancia. O feito de que en Galicia teñamos o 47 por 100 dos núcleos de poboación do Estado español ven explicar o

espallamento real que hai. ¿Imos destruir a aldea?, non, temos que darlle outro xeito. O que non se pode permitir é que teñamos moitos rueiros onde non se vive ben. Entón, claro, a xente vaise ás vilas. Non se pode ir contra das tendencias naturais dos lugares. A integración non sería difícil, porque en Galicia temos moitos xeitos de vida mixtos. Os obreiros da construcción traballan na cidade e logo van durmir á aldea. Cicais. Habería que ter un pouco de maxinación e, por outra banda, vexo moi difícil dar unha fórmula.

¿A sua idea da Cidade das Rías, que veu a significar neste sentido?

A cuestión de fondo era que a Coruña vai medrar, no ano 2.000 terá unha poboación dun millón de habitantes, e supoña unha nova cidade entre O Ferrol e a propia Coruña. O bon que tivo foi que obrigou a facer un plan comarcal, a estudar a zona. Na Coruña o 80 por 100 da poboación activa vén de fora e a poboación da Coruña vaise. No seu entorno chegou a existir unha movilización como as dás áreas metropolitanas americanas.

¿Qué pensa do Plan de Ordenación territorial da Xunta e qué implica a autopista?

A verdade é que non o coñeo demasiado. Penso que a Xunta terá que medrar e, sobor de todo, afondar. Estamos nun intre moi delicado no que se están a mesturar moitas, moitas cousas. Unhas son moi susceptibles de opcións políticas e outras son meramente tecnolóxicas. Eu non son tecnócrata nin tecnolóxico. O que é certo é que se perde enventando as cousas que xa se saben. Habería que buscar unha mestura de universalidade no que se conoce e de galeguidez no que se vai facer. A autopista, ¿qué implica?... está feita..., cando as cousas están feitas o político cólleas.

¿Existe realmente unha auténtica arquitectura galega?

Sí, coido que sí. Habería que facer unha distinción entre arquitectura popular e non popular, entre arquitectura do agro e da cidade. Temos unha arquitectura popular que se imita, e a min eso dame noxo, pra min é teatro. Tamén hai que ter en conta unha chea de condicionantes coma os materiais, o clima, a situación... así, podese facer unha auténtica arquitectura galega. Si estás eiquí, necesariamente tés que facer arquitectura galega.

¿A que se debe a evidente diferencia de calidad de construcción que hai entre as vivendas sociais, como exemplo de obra estatal, e as obras das constructoras?

As cousas fanse ben cando hai cartos... se non se gastan mal. Con poucos cartos non se poden facer boas cousas. E unha desgracia, pero sí unha realidade. O pior é cando con poucos cartos se pretende facer algo que semella moi aparente e que logo é unha caricatura. O bon sería que houbera máis igualdade na repartición de medios.

A pesares de que vostede fala da participación do pobo na arquitectura, ¿non é certo que o arquitecto se configura como unha élite allea que non ten en conta esa participación?

Sí, de certo hai un elitismo de cultura que ás veces se pode transfigurar nun elitismo ao que só lle interesan os cartos, e falo dos especuladores, dos negociantes da arquitectura. Tense que producir unha desmitificación do arquitecto. Hai que esixirlle que seña precisamente iso, arquitecto. O da inspiración tamén é outro mito. O arquitecto tén que estar moi profesionalizado para que cando chegue a inspiración o atope traballando...

XOSEFINA L. CORRAL
FOTOS: XURXO FERNANDEZ

resumes

CARTOS

Dez millóns de pesetas destináronse dentro dos presupostos do Estado á "Real Academia Gallega" e sete millóns e medio á promoción do libro galego.

MANIFESTACION NA CORUÑA

De perto de cinco mil estudantes de Institutos da Coruña, protestando pola supresión da convocatoria de Setembro, houbo paralizacións do tráfico e intentos de carga por parte das FOP. A manifestación rematou na Praza de María Pita diante do Concello.

MANIFESTACION NA ILLA DE AROUSA

Unhas seis mil persoas manifestaronse na Illa de Arousa protestando pola utilización de artes de pesca proibidas, e impedindo a retirada dunha embarcación que fora apresada utilizando o "can", pedindo unha sanción máis forte para os seus propietarios e que haxa unha maior vixilancia por parte da Comandancia de Mariña.

DIMISIONS NA UCD

As do Secretario das "Juventudes de UCD" de Pontevedra, Jaime Lis "avergonzado por la postura de mi partido sobre el Estatuto de Autonomía", e do Presidente do Comité local da UCD de O Ferrol, Jesús Corzo Sierra, ex-tenente de alcalde do Concello ferrolán, que dixo que "lo del Estatuto es la gota que hace rebosar el vaso". O Sr. Padín, do grupo de Víctor Moro, ex-concellal de Vigo, tamén presentou a sua baixa.

MANIFESTACION NO FERROL

Durante cáse sete horas houbo saltos e manifestacións no Ferrol, protagonizados por estudiantes que protestaban contra a suspensión da convocatoria de Setembro. Na manifestación más grande chegou a haber máis de tres mil leiros de estudiantes.

O PCG VOTARA NON

Ao Estatuto de Autonomía, a decisión tomouse nunha xuntanza do Comité Central do PCG, celebrada a semana pasada.

PILLADO DIMITE COMO SECRETARIO XERAL DO PCG

Parece que o seu sucesor será D. Anxel Guerreiro, membro, ao igual que Pillado, do Comité Executivo do Partido Comunista

VIGO

TRAS DA CONSTITUCION CONSENSUADA PSOE, PCG e UG EXECUTAN

No agardado e temido Pleno do Concello de Vigo, celebrado o pasado luns, sentouse o precedente, que pode ser seguido por outros Concellos galegos, de aceptar a política económica de UCD na sua faciana de obrigar aos Concellos a autofinanciarse. Conforme xa anunciaba a Constitución española serán os vecinos, a través de impostos direitos e indirectos, quen soportarán non só a financiación dos servizos Municipais, senón tamén, o saneamento das deterioradas economías locais que se veñen arrastrando pola nefasta xestión de Corporacións precedentes.

Canto menos en Vigo será así de agora en adiante.

O AMBIENTE

Por fin, e tras máis de dous meses de rumores e desmentidos foi convocado o Pleno Extraordinario co único fin de tratar os aumentos das ordenanzas fiscales. Comerciantes e dirixentes de diferentes organizacións políticas misturábanse co numeroso público que, encendo totalmente o salón mostrouse nun principio á expectativa máis pouco a pouco, os murmurios foron medrando conforme as votacións iam confirmado que Vigo seguirá a ser unha das cidades máis caras de todo o Estado Español.

A TOPO

Aproximadamente, como media, as propostas de aumento do

PSOE, PCG e UG chegaban ao 100 por 100 nas 9 ordenanzas a debate, e en todas elas defenderon unitariamente ese aumento. Agás en duas que quedaron no 70 por 100 (mínimo legal) o resto saíron adiante ao contar co voto decisivo de Leri. O concelleal independente, ao contrario doutros plenos polémicos onde foran longamente aplaudido, foi neste duramente criticado polo público mentres o Alcalde levantaba a sesión, xa conseguidos os obxectivos. Continuarían os berros de ¡Non as subas abusivas! cos que os presentes amosaban a sua indignación.

XUSTIFICAR A CONTRADICION

Como mostra de que había certo medo ás improvisacións, catro concelleais leran as suas intervencións, chegando Miguel Barros Secretario local do PSOE, a consumir 15 minutos para explicar a necesidade de doble o Imposto de Radicación a pesares de que conforme explicou, foi e é ao entender un imposto inxusto. O Sr. Martínez Torea, primeiro Tenente alcalde, foi abucheado fortemente cando, defendendo o aumento do Imposto de Gastos Suntuários veu dicir que quem facía unha consumición nun establecemento público era porque podía, xa que os que non podían non o facían.

XANTAR NA TABERNA: GASTO SUNTUARIO

De ridículo considerou a Concellal do Bloque cun imposto indirecto se gravara calquera consumición nun establecemento modesto, a pesar de que Carlos Núñez (PCG) tentou quitarlle importancia ao asunto diciendo que un refresco con costo actual de 20 pts. subiría unicamente 85 pts.

A concelleal do BLOQUE foi constante na sua oposición, mantendo o criterio de que o Concello debía defender a economía dos vecinos presionando ao Goberno para que o Estado participase na subvención das economías locais, e en todo caso que foran os responsables do caos

económico da cidade, quen fixaran frente ás deudas contraídas e que non revertiron nun melloramiento das condicións de vida do vecindario.

As suas propostas, tentando rebaixar as xeralizadas subas, foron baseadas en que non debían superar o porcentaxe de aumento dos salarios foron derrotadas, valéndolle somentes como compensación o aplauso do público que se manifestou novamente ao seu favor cando abandonou o Concello, mentres o resto dos concelleais permanecian no interior do edificio.

Texto e foto: XAVIER B. MARTÍÑO

LUGO

RACIONALIDADE CONTRA MAIORIA

O Pleno do 23, ou máis ben os temas a discusión, levaban ben tempo alborizando á poboación luguesa. E é que 600 e pico de edificacions en situación ilegal, somado ás reivindicacións do funcionariado municipal e á restauración, nuns casos, e troque, noutras, de boa parte dos nomes das ruas da cidade, dabán un Pleno municipal que difícilmente se podería calificar de "ordinario".

O tema das vivendas ilegais topaba a todos os grupos de representación municipal nunha necesaria actitude de "indulxencia", xa que non é moi doado atopar unha cidade que pasa pouco dos 70.000 habitantes con máis de 600. E formulacións que pouco máis que indulxencia predicaban se foron sucedendo

nativa completa, que distingüía entre o legalizable e o non legalizable; pero houbo que discutir máis dunha hora para, ao fin, aprobar unha as propostas da coalición nacionalista, como "ponto de partida". Algunha matización, como a do PSOE de conceder vivendas sociais aos proprietarios das "non legalizables", non prosperou.

O dos funcionarios, cunha veada ameaza de folga por trás, foi outra. Na asamblea deles chegárase ao acordo de pedir un aumento lineal, que favorecía aos empregados de máis salário actual, e parece que o "placet" dos inferiores non se acodou de xeito moi ortodoxo. E ésta foi a asumida por UCD-CD, frente á postura abanderada polo BN-PG, e asumida por PSOE, PCG e un

diferencias salariais. A esaustiva moción do Bloque opuxéronse os argumentos de "Las diferencias de responsabilidad hay que hacerlas notar", e a maioria UCD-CD fixose valer.

E quedaba o tema dos troques dos nomes das ruas, dentro dun punto relativo ao novo Censo, que non plantexou outros problemas do que éste. O público que enchiña a Sala centraba o seu interés maiormente nisto, a efectivamente a discusión foi do máis completo. Non se plantearon no punto de galeguización dos nomes e novas ruas, pero no da recuperación e troque... esa xa foi outra. A UCD e máis ao PSOE seica non lle gostaba a lembranza dos Irmandiños da actual "Gran Vía de Ramón Ferreiro", e preferían darlle

española antes que a Castelao, para o que deixaban a Avenida que conduce desde o centro da cidade ao bairro da Milagrosa, que o BN-PG na sua proposta, unha vez máis a única completa, apoialle ao 25 de Xullo. Pero non unhas nem outras. A UCD que había que pensalo máis, CD apostou nos troques, e dicindo que "hay que reflexionar más", e un "independente", militante da UCD, que deu a nota folklórica da noite propoñendo "dejar todo como está y ponese a traballar en cosas que de verdad interesen".

Xa se sabe, a maioria foi a maioria outra vez. E quitado nun punto a ver de deportes, no que o concelleal delegado quitou algo, as únicas propostas coerentes deron de cabeza contra do pétreo monólito. E deixa a próxima...

SENTANDO AS BASES DO NOVO FRAUDE POLITICO

Cando ouvimos clamar en Galicia por unha autonomía que esgote as posibilidades de autogoberno contidas nesa carta magna da reacción e do españolismo, a min cábeme a sospeita de que se anda a xogar coa inxenuidade e a desinformación do noso pobo. Porque amigos, as facultades autonómicas que nos concede o artigo 148 da Constitución española son as que entran folgadamente polo buraco dunha agulla. Non sei se o levo dito con anterioridade, pero gostaría de repetilo, que no vai ser o control sobre as feiras interiores, os portos de refuxio, a caza e a pesca deportivas, os museus e o Panteón de Galegos Ilustres, o que aporta soluciones á crise do sector naval, ao problema da emigración, ao secular atraso económico. E moito menos coutar o drenaxe do aforro, pois o Estado resérvase a regulación das actividades financeiras. Competencias deste tenor podémoslas entrecoller nos escuetos apartados do mentado artigo constitucional. Non obstante, aquelas matérias que implican algúna capacidade política de regular importancia son atribuidas sen excepción á legislación básica ou exclusiva da administración central.

Pode ser que os corifeos do consenso non tivesen os azos necesarios para facer tales valoracións cando o ano pasado gabaron as excelencias constitucionais. O que non deixá lugar a dúbidas é que a comisión encarregada de estudar o proxecto de autonomía enviado pola Asamblea de Parlamentarios de Galicia aplicou con extinto rigor as sutilezas xurídicas que se conteñen na Constitución actual. Isto debían saberlo os que participaron na sua elaboración ou, cando menos, tomaron postura a favor do voto afirmativo. Non é lícito pretender eludir a responsabilidade contraída, apelando demagóxicamente á dignidade nacional dun pobo ao que non se lle suministra adecuada información. Un mínimo de coeréncia exige o respaldo ao Estatuto daqueles que foron paladins da Constitución que o enxendrou, pois o primeiro é fillo cagadiño da segunda. Ao menos, mentres non teñamos constancia da renuncia expresa aos principios ideolóxicos e políticos que astra hoxe viñeron defendendo.

Ainda no caso de actitudes arbitrarias por parte da Comisión que lle deu a redacción definitiva, que unha repousada leitura xurídica do texto demostraron que non existiu, a responsabilidade está en admitir semellante procedimento de tramitación do proceso autonómico. Non esquezamos que en anteriores proxectos rexionalizadores do Estado a intervención das Cortes españolas limitábase ao voto de ratificación.

De non demostrar de por si unha valoración superficial dos Estatutos xa refrendados, aos que é pouco xuicioso escoller de modelos, os aspectos máis negativos da campaña orquestada estes días atópanse na morbosa utilización do complexo de inferioridade do pobo galego. Reclámase unha autonomía aos niveis de Euskadi e Cataluña, sen xustificar previamente se dese maneira acadaria as cotas de autogoberno necesarias para rematar coa dependencia colonial, para sair do atraso, no falso suposto de que o marco autonómico fose a cobertura axeitada onde poden grecerse os nosos dereitos nacionais. Un confronto de Estatutos permitenos o achádego de apenas accidentais diferencias. Iguales restriccions supón incluir no capítulo de competencias exclusivas a agricultura e gadaria, supeditando, non obstante, estas matérias á ordenación xeral da economía española, tal como aparece no texto vasco, que remitíllas a un dos apartados de

Un, a dizer verdade, estaba moi intrigado polas notícias que nos traían os xornais a cerca da tramitación do Estatuto de autonomía na Comisión Constitucional das Cortes españolas. Resultaballe incomprensible tamén que certos parlamentarios e forzas políticas, non distinguidas precisamente polo seu nacionalismo, se pelexasen por acadar un Estatuto semellante ao dos vascos e cataláns,

cando sabemos, textos á man, que nengun deles goza da mínima credibilidade para dar acougo ás aspiracions dun nacionalismo de non desmesuradas esixencias. Lembrome dun mitin de Herri Batasuna no que tiven ocasión de participar, uns días antes do referendo en Euskadi, no pabellón polideportivo de Bilbao. Telesforo Monzón, con lóxica e impecábel coeréncia, razonaba que o Estatuto cociñado na Moncloa —e non en Guernika, como agora se deu en afirmar— cabía integralmente no texto constitucional. Este era o principal argumento para ser rexeitado por aqueles que no seu dia refugaron asimesmo a Constitución.

competencias compartidas, redacción que figura no galego. Variedade de exemplos destas características pode atopalos quen teña a curiosidade de adentrarse no estudo de ambos Estatutos.

Non é discriminatório para Galicia a porcentaxe de votos sobre o censo esixido para ter acceso ao futuro parlamento, un dos principais motivos de discrepancia do PSOE. A discriminación é dos partidos parlamentarios cara as outras forzas políticas do país. Esta peculiaridade eleitoral aparece xa no proxecto orixinal, e parece ser que foi o Partido Socialista o máis interesado na inclusión da cláusula devandita, por moito que agora queira cargar a responsabilidade á UCD. Quizais aquí radique tamén a repentina oposición da mayoría dos grupos que ate hoxe respaldaron cegamente a alternativa e o proceso autonomista, temendo que esta medida poda incidir negativamente na sua representación.

Sería un erro deducir de todo isto que o Estatuto que saiu da Comisión Constitucional goza do meu beneplácito, e que resulta aceptábel polo nacionalismo popular. Nada más lonxe da realidade. O Estatuto é un fraude, como fraude é tamén a autonomía. Nen o anteproyecto dos "16", nen o proxecto remitido pola Asamblea de Parlamentarios, nem as vias descentralizadoras abertas pola Constitución, nem as posibilidades de autogoberno contidas nun proceso destas características, poden garantizar que Galicia deixe de ser colonia do Estado. Na mellor das utopías, cabería pensar nun Estatuto que recollese as facultades previstas nas *Bases Constitucionais*. Existe unha diferéncia cualitativa. Na alternativa defendida polo nacionalismo, os poderes de autogoberno fundaméntanse na soberanía irrenunciábel do pobo galego. Sen este atributo, axiña se virian abaixo as competencias que entrasen en conflito cos monopólios que controlan o aparello central do Estatuto; ou sexa, coa oligarquía, que seguiría contando cos resortes institucionais suficientes en calquera modalidade autonómica para invalidar as medidas dirixidas a mermar ou suprimir os seus priviléxios, condición indispensábel se queremos sacar á Galicia da dependencia colonial.

E lícito pensar, e argumentos hai de abondo, que o Governo e as forzas políticas defensoras da alternativa autonomista afánanse en atopar un camiño de salvación ao desprestixio no que non tardará en caer o Estatuto. Esgotado o proceso que está a punto de culminar, cando o pobo descubra o embauque a que foi sometido, a reforma democrática española quedaria en Galicia sen unha terceira via para enfrentarle ao nacionalismo popular, e para deter avance do proxecto de autodeterminación representado polas *Bases Constitucionais*.

O apoio brindado á repulsa polos medios de comunicación más favoráveis ás posicions do españolismo, a mesma actitude tomada por figuras relevantes do partido centrista, tanto en mobilizacións populares como nas corporacions que dominan, e non digamos xa a contradición que supón en certos sectores políticos compaxinar o rechazo ao Estatuto coas gabanzas dispensadas antes e agora ao texto constitucional, corroboran a desconfianza de que se intenta crear unha oposición artificial autonomista dentro da propia autonomía. Sería a forma máis detestábel de seguir mantendo ao pobo galego no continuo fraude político.

Este é o verdadeiro aldraxe de Galicia.

BAUTISTA ALVAREZ

don augusto

Por XAQUIN MARIN

NACIONAL

4 de Nadal do 77. VIGO. Dende a UCD...
Foto BELLAS

10 de Santos. Vigo
Foto LLANOS

O 4 de Nadal do 77, entre "pegatinas, bufandas y otros objetos para dar colorido a un amplio abano de forzas políticas –UCD, PSOE, PCG, PSG, POG e grupos más a esquerda e sindicais –CC, OO., UGT e outras— convocaban á xornada de "Galicia pola Autonomía". Somente AP, por pensar na manifestación a posteriori da consecución da autonomía "como señal de júbilo" faltaba, de entre as forzas que reclamaban un réxime estatutario, e a conmemoración collera carácter oficial, ao publicar os axuntamentos Bandos e poñer cohes moitos deles para o traslado de manifestantes no ambiente de unidade polo Estatuto era xeral, como o era tres meses despois, cando mesmo Suárez se congratulaba de que "se haya alcanzado la unanimidad en el acuerdo preautonómico".

AUTONOMISTAS EA

Á primeiros de Abril, após de se aprobar a concesión do réxime preautonómico, noméase a Xunta de Galicia, da que sal Presidente, ao pouco, Antonio Rosón. Xa se anuncian entón celebracións de "Festas" e "Xornadas" polo Estatuto, que coincidirán coa data do 28 de xunio, en que se aprobara o do 36.

O 28 DE XUNIO

Argumentando que "unidos sí, pero non revoltos", o PSOE non ia participar na organización do "Día do Estatuto" do 1978, pero si a UCD e máis o PCG, sumándose algúns sectores políticos que despois abocaría no Partido Galeguista. Representantes do partido gubernamental dirían nas alocucións "Entiendo el Estatuto como solución de futuro, también para España la vertebración del Estado en regionalidades, dentro de las cuales Galicia posee singularidad histórica", en tanto que Santiago Alvarez, daquela Secretario Xeral do PCG, xa solicitaba o voto afirmativo no referéndum constitucional, porque "será un traje que se puedan poner todos los españoles".

Máis tarde, na Comisión Redactora do Proyecto de Estatuto, amás de AP, UCD e PSOE, partidos de representación parlamentaria, chamarase a colaborar a outros forzas, como PCG, POG, PTE, PSG... aceptando todos eles agás este último. Continuaba, con diferencias de matiz, a unidade autonomista do comienzo, que cristalizaría inicial-

mente no texto conocido como "Estatuto dos 16".

O 25 DE XULIO

O primeiro decreto do Presidente da Xunta ía ser o de declarar "Día Nacional Galego" ao 25 de Xullo. Todas as institu-

especialmente significativa para o noso pobo no seu combate por ser ceibe e autogobernarse", e que baixo o lema "Contra a autonomía, por caciquil e colonialista", quintuplicará a capacidade de convocatoria das forzas concentradas no Obradoiro.

UN FRACASO

O comienzo da campaña constitucional ía concretar nas manifestacións do dia 10 de santos "Contra do terrorismo", que xuntáran a 200 persoas en Lugo, 500 no Ferrol, 100 en Santiago, 150 en Ourense, e máis de 1.500 en Vigo e A Coruña, apoiadas polos grupos parlamentarios e centrais estatais, amais do Partido Galeguista recién fundado, que facía, así, a sua primeira aparición en público. A consigna era "Terrorismo non, Democracia Sí", e hasta queles medios informativos que se encargaran días antes dunha exhaustiva propaganda do acto, non agacharon que o seu final fora un rotundo fracaso.

A partir dai, as posicións que darían decantadas deixa o referéndum: os defensores do Sí, o amplamente esplicado Non das forzas nacional-populares, e a especial postura das forzas galegas que logo darian orixe a UG, que escollerían uns o voto en branco, outros a abstención e outros o sí. Perante o resultado do dia 6 (máis da mitade dos galegos non sancionaron o testo constitucional), ficou patente a falla de entusiasmo popular. Entre os argumentos dos defensores da Constitución sobranceaban os de "Consolidación da democracia", "Porta aberta ás autonomías" ou "Barreira ao Terrorismo", en tanto que o BN-PG argumentaba en base á negación explícita da soberanía nacional, nestes términos: "Votar non aos monopolios, á autonomía caciquil e colonialista, á entrada no Mercado Común e na OTAN, votar non á crise do sector pesqueiro, ao pacto social...".

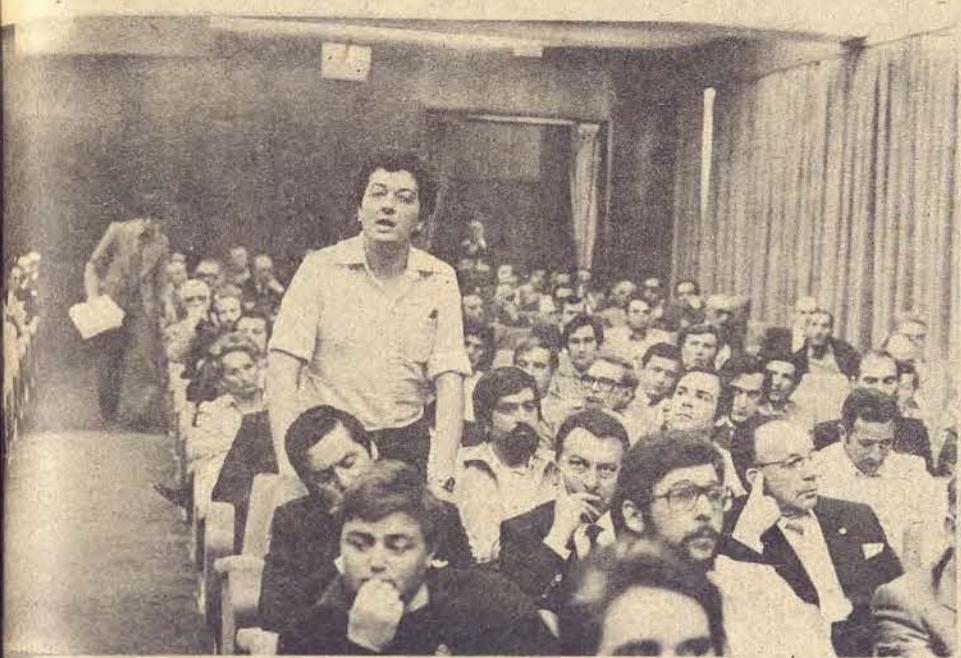
Xa metidos no ano 79, chegan as eleccións, onde a autonomía será cabalo de batalla para os diferentes partidos e coalicións, incluída a recién estrenada UG, que no seu primeiro mitin, celebrado no Kiosco Alfonso, da Coruña, repertiría seguido o obxectivo de "acabar o Estatuto de Autonomía dentro da Constitución".

Outro feito sobranceiro vai ser a asamblea de alcaldes celebrada en Compostela a pouco de proclamación das novas Corporacións, elixidas o 3 de Abril, onde todos os presentes, agás a representación do BN-PG, se pronunciaría por un Estatuto de

Autonomía dentro de teito gallego, Constitucional. Era momento en que se asistía a unhas pequenas diverxencias dentro da Comisión Redactora do Estatuto, que non salvemos de maior trascendencia. O seu proxecto definitivo, que se viña discutiendo neste últimos tempos de hai un par de meses, sería o que daría lugar ao distanciamiento da UCD tanto de AP por un lado, como de PSOE, PCG, UG, por outro, que pronostica da unha maneira o comienzo da esquerda campaňa definitiva a prol do referéndum estatutario.

A MOVILIZACIÓN SOCIAL

Tamén a unidade das forzas autonomistas –estatais e de ámbito galego– sobranceou no campo social. Collendo como exemplo o primeiro de maio do 78, aparecerán por vez primeira duas convocatorias perfectamente demarcadas en canto ao seu contido e participantes, xa que en tanto a esquerda e extrema esquerda española e as forzas autonomistas de ámbito galego, manifestáronse pola devolución ao patrimonio sindical, o problema do paro e a defensa do Proyecto de Acción Sindical na Empresa, os nacionalistas facíanlo pola Autoorganización dos traballadores galegos, contra o Pacto da Moncloa e pola reivindicación de postos de traballo na nosa Terra. Tamén no 79, e en tanto a central patriótica ING centraba o día contra dos pechados e regulacións e pola solidaridade anti-imperialista de todos os tra-

Asamblea de Alcaldes. O de Moaña (BNPG).

Foto BLANCO

Foto ANT

Para o 4 de Nadal do 79, a cousa trocouse. "Habemus Estatuto", coa benzón da UCD e sorprendente do resto dos grupos, inda que a xornada, "Contra do Estatuto centralista da UCD e pola verdadeira autonomía e a reconstrucción nacional de Galicia", vaia ter un carácter nén moi diferente, buseando semellantes apoios e cunhas cor de peguerrechos matices.

Entre 4 e 4, pasaron cousas. E imos, neste informe, tratar de revisar posturas, ver alternativas, analizar conflictos sociais e actitudes políticas. Todo a traveso da vida do país nestes dous anos.

CATROS DE NADAL

teito aladores, CC.OO. e UGT, espontaneamente acompañados de SUT ou USO, fixeronon con comisións insignias localista como o de "Salvemos Ferrol", ou mesmo a referida ao Estatuto de autonomía.

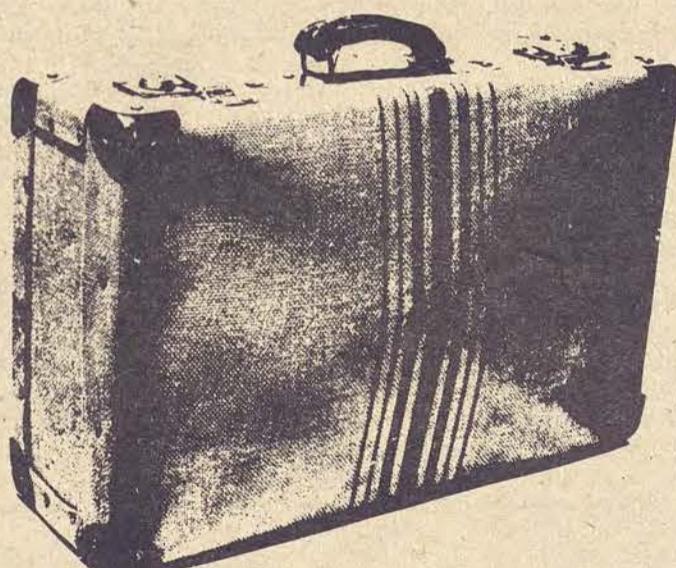
A lo longo do ano repetíronse diferentes problemáticas que, por un lado, seixaban á clase traballadora, ca das como as referentes ao sector naval da pesqueira ou á Construcción Naval. Organizadas sempre conxuntamente por UCD-PSOE-PCG, e contando coa adhesión activa de CGT, PSP e estrema esquerda española; movilizacións que, a vares de prometer panaceas para "Salvar el puerto, salvar La Coruña", "Salvar Ferrol" ou sancionar o paro, viuse que pouco non tenían de si a pesares de apresentarse como "Plans de Emerxencia".

CAPITALIDADE

Os axuntamentos tamén serían forzas de resonancia de "constitucionalidade"; e temas como o idioma ou a bandeira verian afrexado, unha vez máis, o acasillamento das forzas estatutistas. A pesares dos pequenos problemas, tampouco o tema da capitalidade descentrou moito as discussões. Anque en cada cidade, reivindicada que por aquello de ter algo novo para eletores, cada vila política cambeaba a sua estrutura verbal da capital autonómica, na Coruña a pesares das forças radicais de UCD e CD, chegaron ao consenso final en base a

un "uxir o proceso autonómico e ofrecer A Coruña como sé politico-administrativa da Xunta de Galicia". Este acordo tomárono os concelleiros coruñeses de UCD, CD, PSOE, PCG e UG, quedando ao marxe dende o

zos y desvelos cuesta", e UG, "queremos que o noso pobo, no teito do marco constitucional, seja soberano", e que "calquera solución autonómica que non conta coa Coruña carece de sentido".

primeiro o BN-PG, que non quería participar nunha "manobra que con actitudes localistas e anti-nacionais, tentaba afastar á poboación da problemática xeral da nosa Patria". O acordo municipal materializábase o 21 de xunio, o "dia C" coruñés, cunha concentración en María Pita, en que CD decía que "con la autonomía estamos a punto de alcanzar nuestra propia identidad", UCD que "La Coruña tenía méritos suficientes para ser sede de la Xunta, primer fruto de la Autonomía, que tanto esfuer-

zo se dúbida, anteriormente do momento actual, foi o mes de xunio o más profuso en propaganda autonómista, desde alcalde da UCD como o de Pontevedra, lendo un "manifesto autonómico" suscrito polo Partido gubernamental, PSOE, PCG e UG ao "consenso" na aprobación do Estatuto luns, 21 de xunio, na asamblea de parlamentarios, de cara a presentalo nas Cortes españolas o dia 28. Un visto bo que na Comisión Constitucional non chegou a felix término.

COUSAS DA "SANTA CONSTITUCIÓN"

Hoxe lin na Voz de Galicia algo que me resultou moi pavero; foi un artigo que o seu título era o seguinte: "Emigrantes Gallegos en Francia, contra 'un Estatuto de terceira categoría'".

Fixome gracia e ao mesmo tempo sorprendeume, pois dá a casualidade que aos dous firmantes de esa... por así decir protesta, conocinos personalmente e deixárame a impresión de seren homes que podian ver un pouco máis lonxe do que lles quixera facer ver. Quizabes poida ser que a famosa "Constitución" faga miraxes dende Madrid para facerles creer a algúns "Gallegos" nos Reises Magos, (a época prestase pra eso) e eu pra consolalos dígoles,

—Compañeiros, dailles grazias a "Santa Constitución"

que non había unha cuarta categoría.

Luz FANDIÑO
Santiago, 27 de Novembro 1979

Emigrantes gallegos en Francia, contra «un Estatuto de terceira categoría»

PARÍS, 26. — Dos asociaciones de trabajadores gallegos en Francia abogaron hoy por un Estatuto de autonomía para su región, «que no sea de tercera categoría».

En un comunicado firmado por Celso Carnero, presidente del centro «O Toxo», por Enrique Suárez, presidente del Centro Gallego de París, y por una decena de trabajadores gallegos, los emigrantes reclamaron «un tratamiento digno de los problemas del Pueblo Gallego». — (EFE).

A IGREXA, OS CRENTES E O ESTADO NA U.R.S.S.

"Permita que nuestra madre viva en paz con nosotros. Dilección a Breznev de nueve niños". Así rezaban os titulares parte da prensa do noso país colonizado, do Estado, e poño que doutros países imperialistas, facendo referencia ó que consideraban "escalofriante informe de Amnistia Internacional en el año del niño". No mesmo informe ao que aludían recollífanse dun xeito folletinesco casos discriminatórios cos nenos de determinados países, fundamentalmente, dícese, daqueles onde os direitos humanos das persoas son violados constantemente", e así clúianse no mesmo saco "casos inxustos e discriminatórios" que se daban na Arxentina, Bolivia, Chile, Ecuador, Indonesia e a U.R.S.S. Engadian "de vez e cuando el grito angustiado de un niño nos muestra la realidad. Los 9 hijos de Galina Yurevna amenazada con un examen siquiatrónico pertenecer a la iglesia bautista, decian al presidente de URSS: Permita...".

Despois de ler isto considerei, co obxectivo en principio e desautorizar esta afirmación á que fai referencia a prensa pro-imperialista, que podería resultar interesante para os leitores, mostrar a grandes rasgos a realidade da URSS respecto á situación da igrexa e os centes neste Estado. Para tanto baseíme fundamentalmente en artigos publicados pola Axencia de Prensa Nôvosti, hoxe asequíbeis a calquera.

Pois ben, segundo Konstantin Chernenko "na URSS redomina a concepción científico-materialista da natureza: sua orixe, o seu presente, e o seu futuro. Durante o poder soviético, co desenvolvo da ciéncia e a elevación do nivel de vida e cultura do pobo, na conciencia da maioría dos soviéticos difundíronse e asentáronse as concepcións científico-ateistas, sin embargo iso non quere dicir nenhuma contradición con que non se reconócezan as créncias individuais de cada quen, nem con que a liberdade de conciencia sexa parte imprescindible dos direitos e liberdades democráticas dos cidadans. O Estado considera precisamente que dese xeito permítense a cada persona fixar con liberdade e independencia a sua actitude cara a relixión".

Se nalguns países democráticos formais, caso do Estado Español, non se reconoce na práctica o ensino laico e impónse unha determinada relixión incluso en perxucio de outras que só son "toleradas" e polo tanto atopanse nunha situación discriminatoria respecto a relixión católica, na URSS ademais de non obligar a ningunha a crer ou non en Deus, a practicar o culto relixioso ou a non pensar nelo, por considerar que este asunto é da conciencia de cada persoa e díceo ela mesma ;acordo coas suas conviccions, garantízase na práctica a liberdade de conciencia. Cómo é que se reflexa isto na práctica? Pois ben, na Constitución recóllese que "a todos os cidadans se lle garanteza a libertade de conciencia, é dicir, o direito a profesor calquera relixión ou a non profesor ningunha, a practicar o culto relixioso ou a facer propaganda ateísta, sempre e quando non se firan os sentimentos relixiosos dos crentes". Unha disposición do Presidium do Soviet da Federación Rusa fechada o 18 de marzo do ano 1966, que ten carácter de lei, e as disposicións análogas das demais repúblicas federadas do Estado consignan que "negar ó cidadán soviético por ser crente o ingreso ao traballo ou a un centro docente superior, despedilo do traballo e privalo das ventaxas da lei ante o resto dos cidadans, son actos proprios de sanción grave". A mesma Constitución engade que "todos os cidadans soviéticos son iguales ante a lei, independentemente da sua actitude cara a relixión, e o exercicio dos seus direitos e liberdades non deben lesionar os intereses da sociedade e o Estado, nem os dereitos dos outros cidadans".

Na URSS hai unha separación real entre a Igrexa e o Estado. Segundo o autor antes aludido "esta separación significa ante todo no noso país, que os órganos estatais non se entrometen na vida interna das congregacións relixiosas, así como estas tampouco teñen inxerencia algúna nos

asuntos estatais: actividades das organizacións políticas, económicas e cultural-educativas e dos organismos da sanidade pública, instrucción pública, seguridade social etc."... O mesmo tempo tendo en conta os intereses dos cidadans o Estado crea as condicións necesarias para satisfacer as suas necesidades relixiosas. Así hai abertas ao culto máis de 20.000 igrexas ortodoxas e católicas, mezquitas musulmanas, templos luteranos, budistas, e casas de oración dos cristianos-bautistas evanxelistas, así como uns 20 mosteiros de monxes e monxas. O usufruto gratuito dos crentes entregáronse igresas patrimonio de todo o pobo, entre las, valiosos monumentos como a Catedral da Asunción en Vladimir, a Lavra Troitse-Serguievo en Zagorski, o templo de Pedro e Pablo en Vilnius, a Medersa Mirí-Arab en Bujará, por citar alguns. Para alargar a vida destas obras, o Estado tomaos baixo a sua protección, realiza periódicas reparacións, e asigna recursos aos traballos de restauración.

Cada comunidade relixiosa ten a sua vida e orientación propia e edita a sua literatura para satisfacer as suas necesidades relixiosas. Así por enumerar algunas, o patriarcado moscovita reeditou a Biblia e o Evanxéllo várias veces, edicións teolóxicas e libros de ritos para as necesidades do clero, a "Revista do Patriarcado Moscovita" onde se abordan temas non só da vida da igrexa senón que se insertan sermones, artigos teolóxicos, etc.; o consello de cristianos-bautistas evanxelicos edita regularmente a Biblia e o Evanxéllo calendarios, devocionarios, cánticos, e a revist "Boletín Fraternal" que se publica en ruso e outros idiomas; a dirección espiritual dos musulmáns do Asia Central e o Kasajstán editou nos últimos anos 6 veces o Corán, as recopilacións de Al-Buhari "Al Djami as Sahih" e o "Al-Abad Al-Mufrad", o libro de Ismail Mujimud Sattiev sobre a historia de Otman que se conserva en Tashkent, a revista "Os musulmás do Oriente Soviético"... Asimesmo as comunidades relixiosas fabrican os seus obxertos de culto necesarios, para o cal reciben do Estado a materia prima e os materiais necesarios; teñen o direito de adquirir os medios de transporte, aluguer e construir e comprar edificios para

as suas necesidades. Están esentos de impostos os recursos da igrexa provintes dos donativos dos crentes. No Estado hai actualmente 18 centros de ensino superior e medio eclesiásticos de diversas confesións ortodoxa, católica, musulmana, xudia e outras. O Estado non se inmiscui na organización nen no réxime interno das académicas e os seminarios, pois isto incumbe con exclusividade ás propias entidades relixiosas.

A lexislación soviética non proíbe ensinar relixión aos nenos. Permite que se lle enseñe privadamente, é dicir, no seo da familia e só os pais. Os nenos, se o desexan poden ir á igrexa e asistir á misa. Os cidadans que teñen alcanzado 18 anos de idade, teñen o direito de agruparse en comunidades relixiosas.

Para administrar as congregacións os seus bens e os seus recursos, así como para ser representados no exterior, os crentes celebran congresos e conferencias e elixen aos seus órganos dirixentes, que actúan de maneira totalmente independente na solución das cuestións internas da igrexa, en plena consonancia co principio de separación da igrexa e o Estado. Manteñen relacións e correspondencia con entidades relixiosas afines doutros países, envian aos seus representantes a os congresos e conferencias no exterior etc. Pódese dicir que todos os centros relixiosos existentes participan na labor das organizacións eclesiásticas internacionais.

Segundo Chernenko, membro do Buró Político do PCUS, "o efecto de que o PCUS se teña pronunciado en contra de calquer relixión e a favor das concepcións científico-materialistas da historia, non quere dicir que non respeite aos crentes nem que loita encontra deles, senón por eles, pola sua vida autenticamente humana e real e non ilusoria. Insta aos crentes a traballar en aras do home, no seu ben, na vida fraternal e non na de máis alá, todo isto no marco do respeto dos seus sentementos e dereitos lexitimos e do rexacemento a toda coerción, física, sicolóxica, ou administrativa, sobre a conciencia dos cidadans". Para resumir e avalar todo o dito, poden resultar ilustrativas unhas declaracións ao respecto feitas por Pimen, considerado como o patriarca de Moscú, a unha das edicións da Axencia de Prensa Nôvosti "a liberdade de conciencia garantíza a Lei Fundamental, a Constitución da URSS. Todas as comunidades relixiosas, teñen igual respeito do Estado e cada unha delas ten a sua administración propia e autónoma. Na URSS non hai rexistro xenestadístico da poboación fundada nas créncias. O admitir no traballo, ao facer o censo da poboación. Ao expedir o carné de identidade etc., a ninguén se lle pregunta qué relixión profesa. A lexislación soviética prevé castigos severos para aqueles que menoscaben de algun modo os dereitos civís dos crentes, comprendido o clero. Os crentes de todas as relixións ao igual que os eclesiásticos, son cidadans con plenos dereitos do Estado soviético e participan activamente na vida política, económica e social".

Despois de ler isto, supón que o leitor máis perspicaz daria conta de inmediato da tremenda deformación informativa, intencionada, dada polos meios de comunicación pro-imperialistas e máis pola organización "progresista", Amnistia Internacional. Se é así e me permite, eu añadiría a xeito de conclusión, que o Imperialismo non dúbida un ápice en volcar todo o seu arsenal ideolóxico-político-propagandístico utilizando a mentira, a deformación e a calunia a través dos meios de comunicación, ou de entelequias sutiles como a organización Amnistia Internacional formalmente progresistas pero de práctica reacionaria, co obxectivo de sementar o anticomunismo entre a opinión pública e de volcalas asimesmo encontra tanto dos países socialistas como daquelas forzas políticas e sociales que suponfan na práctica un enemigo real para a sua subsistencia. Exemplos como o aludido topámolo a diario no noso pequeno país colonizado.

ANXEL RUAS VAZQUEZ

ARTISTAS GALEGOS PARTICIPANTES

Abelenda	Víctor Corral	Laxeiro	Pesqueira
X. M. Acuña	Alfonso Costa	Lodeiro	Xoán Piñeiro
Alexandro	Felipe Criado	Lugrís Vadillo	Prego
Rafael Alonso	A. Datas	Blas Lourés	
Abreu Bastos	Díaz Fuentes	Mantecón	Antonio Quesada
Baltar	Deside R.	Ana Martínez	Silverio Rivas
Blanco Casal	Díaz Pardo	Xaquín Marín	Rivas Briones
Elvira Blanco	Eiravella	Xulio Maside	Manolo Ruibal
Bróz	Perfecto Estévez	M. R. Moldes	Miguel Saco
Buciños	Suso Fernández	Xusto Moreira	Felipe Senén
M. Bustos	Xurxo Fernández	Monroy	Antón Sobral
Caballero	Elena Gago	Morquecho	Suárez Lago
Camaño Xestido	Alfonso Gallego	Xoán Oliveira	Alfonso Suárez
Camesaña Cobelo	Armando Guerra	Enrique Ortiz	Manuel Torres
M. Jesús P. Carballo	Amando González	Pacios	Vidal Souto
Luis Carúncho	González Pascual	Xosé Luis Panedo	Vilanova
Victor Casas	Huete	Antón Patiño	Fiz Valcarcel
Jorge Castillo	J. Ramón	Reimundo Patiño	Xesús Vázquez
Castro Causo	Anselmo Lamela	Aunciu Pereira	Xurxo Vázquez
Colmeiro			Vázquez Díezquez

EN VIGO

DO 28 DE NOVEMBRO AO 15 DE NADAL NA SALA DE EXPOSICIONES DO AXUNTAMENTO NOVO

mostro
de outono

ESPAÑA

A TRILATERAL EN MADRID

XOSE L. LABANDEIRA

A atención madrileña destes pasados días non queda no xeito en que se aprobaron por parte das respectivas comisións do Congreso dos Diputados dos Estatutos; ou sexa, o dos Traballadores, que se dirixe de cara á aprobación do Pleno abenzoado máis ou menos entusiasticamente por centristas e socialistas e enfrentado por eurocomunistas e vascos; e o de Autonomía para Galicia, que ten de súpito acodou outas cotas de publicidade. Feito importante acontecido estes días na capital do Estado e a celebración nesta semana de várias xornadas de traballo por parte da Comisión Trilateral.

A Trilateral, teóricamente, é un organismo de carácter privado, interprofesional e multinacional, que creou no ano 1973 o Presidente do "Chase Manhattan Bank", David Rockefeller, e que persigue o achegamento entre os países chamados "occidentais" e a creación dun orde económico máis xunto; pero hai quen a califica de Comité Executivo do Capital internacional, e de cerebro político das multinacionais. O certo é que agrupa a coñecidas personalidades de diversas facetas dos países líderes dentro do mundo capitalista, de América do Norte, Xapón e da Europa Comunitaria aos que se engadiron España e Suécia, estando prevista a próxima entrada de Portugal.

ORDE E XERARQUIA

No inicio das primeiras xornadas de traballo que a sección europea deste organismo realiza no Estado Español, despois que no pasado ano pediran o ingreso nel personaxes como Luis María Ansón, Garrigues Walker ou Carlos March; os seus representantes declaraban en conferencia de

presa que o Estado español está nun considerábel retraso organizativo respecto do resto do mundo occidental, que a xerarquía e a orde non son dabondo respetadas e que é necesario un aperfeiçoamento do sistema así como da representación española na comisión. E moi posibel que estas palabras se referan a sectores que ainda non entraron en contacto con ela, entre os que podían estar algúns da oposición política.

ABSOLTOS OS AUTORES DE "VIVA LA REPUBLICA"

O pasado dia 21 celebrouse na

Audiéncia Provincial de Madrid un xuicio contra cinco colaboradores da desaparecida revista "Saída" e más o seu director, Manuel Bayón, por un dossier aparecido na citada publicación en Nadal do 77, durante a legislatura das Cortes Constituyentes.

O dossier levaba o título de "Viva la República" e os autores, para os que o fiscal pedia até 6 anos de prisión, estaban acusados de injurias á persoas do actual xefe do Estado. O dia 26 facíase pública a sentenza pola que se declaraba a inocencia dos encausados.

EUSKADI

OUTRO ESTATUTO CONFLICTIVO

O marco no que se dá a campaña contra do "Estatuto del Trabajador", non pode ser de maior división entre as centrais sindicais, con PSOE e PNV enfrentados por liortas de control de cada un no CGV, e con Juan Mari Bandrés, que por mor das acusacións recibidas no Congreso tocante ao secuestro do xedista Rupérez, ten presentada a sua dimisión provisional nel.

POLEMICAS
PNV-PSE

O PNV ten publicado estes días pasados un documento titulado "Ante la etapa autonómica". Nese manifesto, os seus eixes centrais aparecen con claridade. A actitude perante a violencia, afirmando que as forzas de Seguridade Estatais, até as substituir a Policia Autónoma, van ficar baixo da protección do Goberno Vasco, sen que se poida tolerar ningún ataque a contra delas. A segunda, a idea de "liberación nacional", ao tempo que fan un chamamento á reconstrucción do país e á rápida aplicación do Estatuto.

Teñen seguido, pode que como precampaña eleitoral ao Parlamento Vasco, as liortas entre "nacionalistas" (PNV) e "socialista" (PSE), a prol do control do Instituto de Administración Territorial. A proposta de crea-

PSOE no primeiro CGV, ocupando hoxe un militante dese partido a "Consejería" de Administración Territorial. A oposición dos "Diputados Generales" penuvistas, e á última hora, a utilización do voto de calidade por parte do Presidente, Garai-koetxea, decidiron o contencioso a favor do PNV.

CONTRA DO "ESTATUTO DEL TRABAJADOR"

A convocatória recién de folga xeran para o día 27 de Santos, volvié prantexar as divisiones que aqueixan ao sindicalismo Vasco. Esa folga convocouse o pasado día 14, na asamblea de delegados de LAB, CSUT e SU celebrada en Gasteiz. A resolución, aprobada cun marxe de 50 votos, foi a proposta da CSUT a prol da folga para o día 27, enfrente de SU e LAB, que plantexaban unha xornada de loita ese día,

xeral a celebrar máis para diante.

De calquera maneira, a tres centrais sindicais de maior presencia en Euskadi negábanlle o seu apoio a folga ao tempo que teñen outra convocada para o día 27 de Nadal, á que se ten sumado a coalición Euskadiko Eskerra. A central ELA, que tiña protestado e encetado unha campaña polo domínio do marco estatal frente ao que denominan marco autónomo de relacións laborais, e que apoia a retirada dos representantes nacionalistas Bandrés (EE) e Marcos Vizcaya (PNV), da "Comisión del Trabajo" do Congreso, tense manifestado para desconvocar a golpe do día 27. UGT, após a manipulada convocatória do 29 de Outono, cando a morte dun militante socialista de Zumaia polos comandos autónomos, tiña declarado que non ia proponer movilizacións até que a "Comisión del Trabajo" do Congreso lle poña remate ás suas deliberacións, afirmando que somente se compraría xogaria a baza da mobilización. Unicamente, perante a convocatória do día 27, apoiada ademais do LAB e dos sindicatos do PTE, por todos os sectores nacionalistas radicais, se ten decidido a chamar a facer paros

ESTADO

PAISES CATALANS

SOBRE O "VALENCIÁ"

Maria Mercé Marçal

A orde ministerial que prexende regular o ensino do "valenciá", está producindo en todo o País Valenciá unha onda crecente de protestas, manifestacións e mobilizacións en contra dunha política de manipulación e acentifismo arredor da lingua que, evidentemente, acocha unha cuestión política de fondo. Lembremos que xa hai un certo tempo a polémica sobre o valenciá chegou tan lonxe que hasta se pronunciaron sober do tema afirmando a unidade da lingua catalana os académicos da Real Academia Española.

DESUNIR OS PAISES CATALANS

Pero os detractores da unidade, mesmo cultural e lingüística dos Países Cataláns, non parou. A UCD asumió o papel principal tanto na cuestión lingüística como da bandeira, a UCD no Consell e a ultradereita na rúa, con agresións cada vez más violentas contra dos que se oponen á desvertebración cultural das terras catalanas. Por baixo de todo isto está a correlación de forzas electoral resultante do 1 de marzo — 19 parlamentarios socialistas, 19 de UCD e 3 do PCE — e o intento do partido do goberno, maioritario na Diputación, de imponer por medio de "escuros" as suas opcións, producindo o caos e multiplicando logo as converxas coa esquerda parlamentaria para obrigala a pactar diante do caos producido. As cousas chegaron ista vez a tal punto que o mesmo presidente do Consell, o socialista Albinyana que igual que todas as forzas do consenso, se distingue pola sua ambigüedad, viuse obrigado a intervir en defensa da unidade da lingua e denunciando a represión policial sovor dos que se manifestaron neste senso.

Ao tempo, a Universidade de Valencia anunciou a sua decisión de negociar o asunto directamente co MEC. Nefento, o decreto constitui un atentado contra da lingua catalana, non só porque a desmembra, convertindo o valenciá noutra lingua, senón que ademais considera o seu ensino como voluntario, quedan moi escuros os meios de financiamento e ademais non se lle reconoce ás institucións universitarias a sua capacidade exclusiva para expedir os títulos que faculten para o seu ensino. Con isto facilita a acción de grupos confusionarios que inventan novas ortografías co interese ben claro de atentar contra da unidade nacional dos Países Cataláns.

A CANDIDATURA UNITARIA DA EMIGRACIÓN AO PARLAMENTO

Unha nova inquietante, xa previsíbel a partir dunha determinada análise da abstención no referéndum estatutario de Catalunya, é o feito de que o Partido Socialista Aragonés anunciou a sua decisión de presentarse as

HOLANDA VAI REFUGAR AS NOVAS ARMAS NUCLEARES DA OTAN

DOMINICO PRIETO
PAISES BAIXOS

Unha fracción importante de diputados do CDA, partido integrante da coalición gubernamental holandesa de centro-direita propónse votar en contra da decisión da OTAN de colocar novas armas nucleares en Holanda. Isto é o que se desprende dunha xuntanza da dirección do CDA tida o sábado 17 de novembro en Dn Bosch na que a opinión do xeneral do exército holandés Von Meyenfeld tivo un impacto considerábel na esa esquerda deste partido.

Segundo este xeneral non ten sentido falar de retirada de armas atómicas a nivel internacional se a OTAN decide en decembro instalar novas armas en Holanda.

Como é ben sabido esta decisión da OTAN quere ser unha

resposta a armas nucleares soviéticas tales como SS-20 e Avon. Mientres tanto se inicio bono, a contaría destas decaiu: (1) A introdución de novas armas levaría a un aumento noutras noutras posibles. (2) A necesidade militar de esta decisión noutras noutras depende. (3) Autes de tomar unha tal decisión compre investir a possibilità de nunha retirada de armas nucleares a nível internacional. (4) Esta decisión servia incomodamente posas consecuencias que expenderían a través das autoridades internacionais. (5) Introducción novas armas militares que desembocaría nos resultados de si. (6) Isto é, a nova política respondente. Polo tanto nou se

poden introducir esas armas en Holanda.

A fracción direita deste partido parece polo contrario seguir o consello de Neuman quen defendeu a introducción destas novas armas argumentando entre outras cousas o feito de que Alemania outra aliada da OTAN, xa tomara unha decisión positiva neste sentido.

En conclusión dez diputados deste partido pensan votar ca oposición en contra da introducción de novas armas atómicas mentres que os restantes diputados do CDA pensan votar a favor xunto co outro partido da coalición gubernamental, o VVD de direitas.

Esto significará que os partidarios do NON van ser a maioria e que a OTAN non poderá introducir novas armas atómicas en Holanda o que representará un golpe duro para este organismo.

OS CONSERVADORES VENDEN O SECTOR PÚBLICO

CARLOS DURAN
LONDRES

Acaba de ser publicado o "Libro Branco" cos plans presupuestarios do goberno para 1980-81, o obxectivo dos cales é "restablecer os incentivos" dos inversores, segundo os principios do monetarismo máis crú (xustamente é o control da circulación fiduciaria o que os conservadores entenden por "liberdade de iniciativa"). Para este goberno é anatema utilizar o gasto público para reducir o desemprego. Nas suas propias palabras: "Xa non se pode permitir que un gasto público maior preceda, e polo tanto impida, o crecemento no sector privado". Máis claro, a auga.

O Libro Branco presupon para 1980-81 unha inversión de capital inferior nun 8 por cento á de 1978-79 e un 9 por cento á deste ano. Por outra parte, e para reducir a necesidade de concretar empréstimos, anuncia máis vendas do sector público, que xa

comenzou a desmantelar a pouco de gañar as eleccións.

Mais non todo son cortes nas contas conservadoras. Así o presupuesto de defesa será un 3 por cento maior que o deste ano. E as forzas da "lei e a orden" serán substancialmente aumentadas.

Por se ainda ficara dúbida das intencións da primeiro ministro Margaret Thatcher, o Libro Branco propón reducir o gasto no ensino, tanto no número de prazas de profesores como nos programas de construcción de centros docentes (tamén propón facerlle pagar as matrículas completas, sen becas, aos estudiantes estranxeiros).

En canto ao Servizo Nacional de Sanidade, o goberno quer "eliminar o desperdicio, aumentar a eficacia e estimular o sector voluntario".

Cortes tamén nas relacións co exterior: no Foreign and Commonwealth Office, na BBC (onde pecharán, entre outras, a secção española da rádio), nos em-

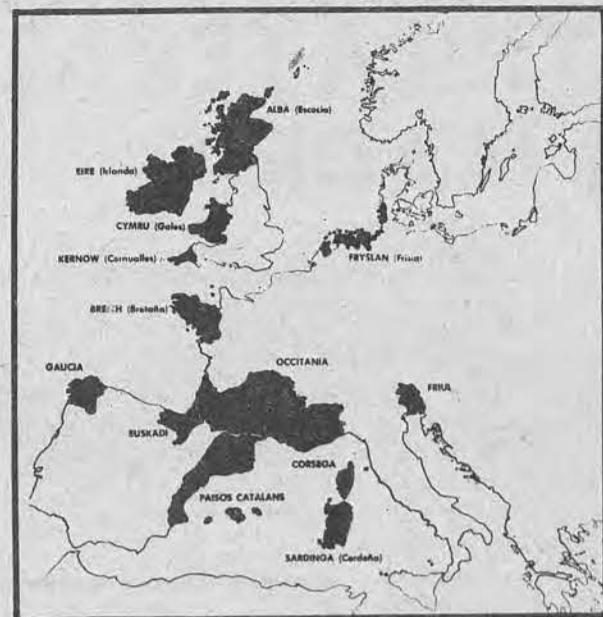
préstimos de "axuda" ao terceiro mundo. Tamén se reducirá o número de funcionarios do estado. Pero sobre a contribución ao presupuesto da CEE.

Reducións tamén na industria (sobre todo na nacionalizada), enerxía, comércio. Aquí o goberno aproveita para botarlle a culpa desta necesidade á recente folga de operadores de computador dos Servizos Postais (e anúncia subidas no franqueo).

Cortes asimismo en estradas e transportes, tanto por parte do estado como dos municipios (e a contrapartida: a subida da contribución urbana e más do aluguer das vivendas municipais). Outro tanto na construcción de vivendas subvencionadas. Os cortes chegan á Irlanda do Norte e afectan principalmente á sanidade, ensino e transporte.

E o goberno insiste en que todo isto é polo ben do país, para sanear a economía e aumentar a confianza dos inversores estranxeiros...

PROGRESISMO E ANTIIMPERIALISMO

RAUL FREIRE

A veces pode producirse unha visión miope en determinados medios progresistas internacionais de cara a realidades e feitos da Europa Occidental e por tanto, tamén, respecto do Estado español, ao desligarse nas suas análises da comprensión axeitada dos intereses en que se sustenta a todos os niveis o capitalismo monopolista.

Daí que, por exemplo, o problema nacional nos Estados europeos non sexa entendido nin advertido a potencialidade revolucionaria, claramente anti-imperialista, das loitas de liberación nacional de estas nacións asoballadas e sometidas algunas a dependencia colonial. Loitas de liberación nacional que teñen importancia real en moitas destas nacións e que nalgún caso a introducción social e a clarificación política do movemento nacional popular é un feito comprobado (como é o noso caso aquí en Galicia).

Prodúcese así, pois, a contradición de que, por unha banda, se advirta que a consolidación dos Estados europeos é un feito xa secular (sen decatarse que, por exemplo, o colonialismo en outros continentes tamén foi un feito de "consolidación" secular) e se surprenda, por outra banda, do auxe do nacionalismo nas nacións oprimidas da Europa Occidental. Isto é perder a perspectiva de qué clase asentou a conformación actual de Europa e a qué intereses serve dita conformación actualmente e cá é o papel das loitas de liberación nacional hoxe cando a Europa Occidental é parte fundamental do núcleo imperialista nunha dinámica política en que a esquerda tradicional (social-democracia e eurocomunismo) xoga abertamente o papel de aval político e apoio ideolóxico do sistema e dos plans imperialistas.

Chegados até este punto, non é estranho que non se entenda o xiro cara gobernos conservadores no mundo imperialista na actualidade ou que se apoie de xeito simplista a consolidación da recién estrenada democracia no Estado español. E é que non se comprende por eses medios progresistas cal é a dinámica da loita anti-imperialista no mundo e os efectos sobre o cerne imperialista. E, por tanto, tampouco se vai apoiar e dinamizar consecuentemente a fondo a loita anti-imperialista, enfeblecendo ao enemigo, esterilizándose moitas veces en compromisos ou esquematismos que máis perjudican que favorecen o progreso da Humanidade e o avance do Socialismo.

A instauración do sistema democrático burgués español resposto plenamente aos intereses da oligarquía española (que é a que dirixiu o proceso en todo momento e do Imperialismo. A esquerda española xogou o papel de comparsa do proceso porque en definitiva apoia o sistema dos monopólios en todas as suas dimensões: velaf a sua postura diante da Constitución. E a farsa autonómica no Estado español vai encamiñarse a neutralizar as loitas de liberación nacional das nacións asoballadas, baixo o engano dun pretendido autogoberno sen máis. E a esquerda vai tamén cumplir o papel de enganar ás clases traballadoras, que esta é a súa misión de cara a o futuro xerenciar, cando sexa preciso, (desde o Goberno) o sistema monopolista.

E realmente asombrosos pois que desde medios que se califican de progresistas e anti-imperialistas se teña esa miopia histórica á que fixemos referencia, e se consideren os procesos autonómicos como unha grande vitória e a estabilización da democracia española como un triunfo popular e mesmo se chegue a anatematizar as loitas nacionais que poñen en evidencia, combaten e desenmarcan as manobras do Imperialismo apoiado polos seus corifeos españoles de esquerda.

A consecuente loita anti-imperialista e polo socialismopasa hoxe fundamentalmente na Europa Occidental polas loitas de liberación nacional das nacións asoballadas e colonizadas e a sua xusta valoración, comprensión dialéctica e apoio de parte das forzas progresistas do mundo inteiro é indispensable para avanzar no camiño da vitória final sobre o Imperialismo.

PORTUGAL: DOMINGO DE ELEIÇÕES

Nos últimos días da campaña a coalición conservadora AD é o branco tanto para o PS —que además quere sacarle ao PPD os votos socialdemócratas— como para a APU, que tampouco deixa de chamar para si aos sectores más críticos ou más desencantados coa política do PS. Coa subida electoral da APU, o PS manténdose e alguns diputados que a UEDS —escisión do PS dirigida polo ex-ministro Lopes Cardoso— sacará por Lisboa e Setúbal probablemente, a Asamblea da República poderia iniciar, outra volta, unha política progresista e independente.

Foto: XURXO FERNANDEZ

MUNDIAL 82

SOBRE HOCKEY

Hai un ano ningúén falaba do Hockey sobre Patíns en Galicia, era un deporte ignorado pola case totalidade da poboación. Só na Coruña había un pequeno número de praticantes aos que seguían con interés os seus familiares e amigos.

Dun ano a esta parte as cousas cambiaron redondamente, hoxe é doado ouvir falar do Hockey sóbre das rodas en calquera recanto da nosa nación, e máis se é na cidade da Coruña.

Quen logrou isto que parecía imposible, levar nun ano a un deporte da case total ignorancia a un fenómeno de masas, foi un equipo: O Liceo La Paz. Chegou a sua campaña d'ano deradeiro con ascenso incluído para mobilizar a unha grande parte de aficionados que antes eran indiferentes a este deporte.

O cumio deuse na presente tempada cando o equipo liceista empatoú, merecendo gañar, ante o C.F. Barcelona, campeón de Europa e, sin dúbida, o mellor equipo do mundo na actualidade. Os socios aumentaron en cincuenta e leva, desde aqueles domingo tras domingo, ao Pazo dos Deportes máis de tres mil persoas, cousa que non é capaz de facer ningun outro deporte agás do fútbol.

O CAPITAL FALA CLARO

Pero chegar aquí non foi ningun camiño de flores, os atrancos estiveron e, o que é peior, seguen estando a orde do dia, según nos conta Javier Chaver, capitán do equipo na actualidade e fundador do mesmo fai oito anos.

"A Federación Coruñesa de Patinaje" non se preocupa de nada, é máis, díños, sempre nos puxo e seguemos poñendo atrancos por todos os lados. Desde que fundamos o club, en vez de axudarnos, sempre se tirou en contra de nós. Só se preocupa do equipo dos Domingos mo que están enrolados "os fillos de papá", que se da o caso de que son os seus propios fillos. Ademáis, os directivos da federación son directivos do dominicos co que se da unha unión de intereses moi singular".

A directiva afirma que as relacións coa federación, na actualidade son boas (?) pero Chaver cointanos como xogando a derradeira tempada o ascenso contra os Dominicos, despois de ir perdiendo tres cero, cando conseguiron empatar o partido o presidente da federación exclamou: ¡Que pena que nos empataran!

Por mais que afirmen as boas relacións, despois do contado, a cousa non parece moi verídica, había que ser de

pan para calar. Dase o caso tamén que nas últimas eleccións para presidente da Federación Española de Patinaxe o Liceo abstívose na votación, por non facelo a favor de

António González é da Coruña, como todo o mundo sabe, e é quen manexa como quer a Federación Provincial, que fixo á sua imaxe e semellanza,

Esta imaxe non debe ser moi boa cando está considerado como un dos más grandes caciques dentro do deporte do Estado Español. Tamén nos conta Javier como en vez de axudar ao equipo sempre tratou de fundilo, até Cesar, un dos directivos tivo que deixar de selo "haber se o ínclito González deixaba de meterse co equipo". Fai e desfai dentro do hockey a sua maneira contal de sacar peito e sair nos medios de difusión ainda que a metade das veces nos saia por ben.

PESI A TODO, UN DOS MILLORES

Malia todas as zancadillas e os atrancos o Liceo está aí como un dos melhores equipos d'Estado. Cando comenzaron a xogar tiñan, as veces, que sair coas rodas dos patíns pegadas con celo, agora, segundo nos dí Soto, un dos directivos, aspiran a quedar entre os oito primeiros "é despoxa na Copa, veremos o que pasa". Conta tamén con equipos infantil e xuvenil; montando unha escola de xoquis para ensinar aos rapaces. Dase o caso de que a Federación creou escolas destas por toda a xeografía estatal, que tivo que ser o Liceo que o fixera para tir asegurada a solución de continuidade.

Os seus socios son uns dous mil pagando mil pesetas de cuota anual; ten tamén unha subención das camisas Texman que ben a ser dun quince por cento do presupuesto anual.

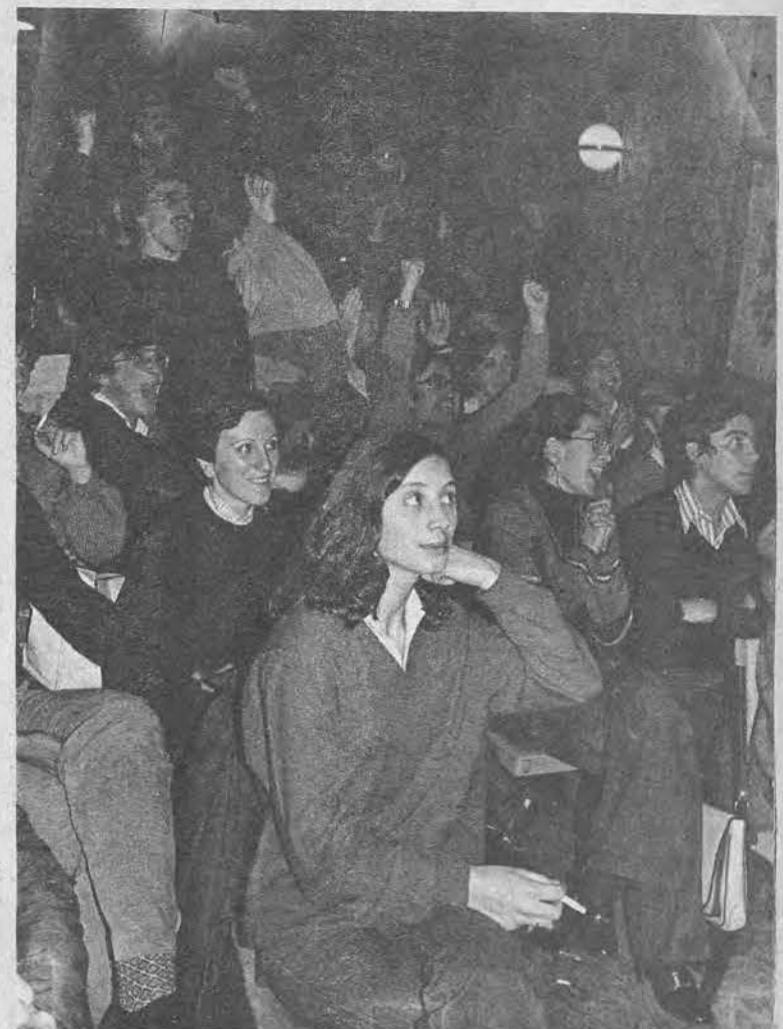
Tamén o colégio Liceo La Paz o axuda en todo o que poden, ainda que non hai dependencia nengunha do equipo, co colelio, como pensa a xente.

Boa culpa da actual marcha tena o seu actual presidente, xa que ten posto máis de dous millóns do seu bolso, "ainda que o presupuesto é grande, díños Soto, temos os desplazamentos máis longos de todos, hai que se dar conta que os equipos cataláns, case son a totalidade, teñen desplazamentos de vinte ou trinta Km. Tratan de fundir aos equipos que non sexan do seu país para non ter que desprazarse. O hockey está ali centralizado e movece dentro dunha máfia, tanto a nivel de liga como de selección estatal. Ali (en Catalunya) todos son os mesmos e só levan aos xogadores amigos para que podan cobrar a prima".

Ademáis de todos estes problemas o equipo do Liceo só pode entrenar no Pazo dos Deportes tres horas a semana. Ainda así somentes o poden facer os venres todos os compoñentes xuntos, xa que é o dia que veñen os dous xogadores portugueses, dado que viven no Porto.

O liceo Texman está aí dando a coñecer un deporte case totalmente ignorado en Galicia. Aglutinando a miles de aficionados que se ven compensados pola sua boa campaña de todos os fracasos que están a sofrer como seguidores dos equipos galegos de fútbol na categoría estatal. E pasando porriba dos atrancos que lle poñen os que tiñan a obriga de axudalo. Pero o Liceo sigue, mália moitos, podendo chegar a ser algo máis que un equipo dun deporte minoritario, un fenómeno social digno de estudar.

ALFONSO EYRE

O mundial do 82 segue a voltas por decreto real, falta xa pouco tempo para que nos infesten a todos con pelotas do "Naranjito". A sua faciana de gordinflón neno pera, con todos os respeitos, vános perseguir por todas as partes, desde os escaparates aos pantalóns, pasando, como é mester, polos coches dos "horteras". Vai ser un pesadelo frustrante, alienante e persecutorio ao que non poderemos escapar até, polo menos, o setembro do 82. Terá tal poder que pode ser capaz de marcar a toda unha xeración de nenos, ademáis de conseguir ao revés do que se proponen, que nengun país do mundo merque laranxas, xa que pensarán: ¿para qué, se o froito non ten máis gracia que o reclamo?

Como boa fantasma o "naranjito" irá pouco despois de rematar o mundial, pero iso si, aparecerá, como boa fantasma, cada ano nos trabucos que nos poñan os concellos. Presentárase en forma de papel para entrar mellor por todas as casas e sacarános dos bolsos, un dñeiro que nos levou moitos suores gañar. Ollarémolo marchar coa sua cara de tanto neno de papá, que nenos de papá non son tontos, levandolles sempre máis cartos aos pobres que aos ricos,

xa que é fillo de capitalistas. Para adiestralo no seu comezo estiveron xoves, dia quince, en Vigo e na Coruña uns Srs. pantasmas, que se reuniron con outros pantasmas daquí, e todos sacaron en consecuencia que había que facer un Mundial Pantasma, xa que só se ve na tinta dos periódicos e na persoa de Saporta.

O Srs. deiquí, Nieto, Tucho, Fernández, Quinocho, Arbones, en Vigo; e Barez, Lillo, Alvarez, na Coruña, ademáis de outros, presentaron uns proxectos que seguirán sendo pantasmas até, polo menos o 82, menos na economía dos cidadans que se farán reais xa imediatamente. Uns proxectos todos moi boas e moi belicos, en Riazor até lle van poñer un ascensor aos directivos para que non cansen a barriga subindo polas escabeiras; as seguras lampadetas no Mundial teñen que estar previstas.

Os pantasmas de Madrid, sempre nos persiguen eses pantasmas asoballantes, Cuadra, Angulo, Díez e Heliodro ollaron, pasearon, surriron e dixerón que había que cambiar o proxecto enviado polo concello de Vigo, despois comerori, como é norma, unha mariscada, iso si moi real en todos os sentidos da palabra..

Pucheiro.

PUNTOS FUERTES
CONTRA ROUBO
CONCESSIONARIO SIDESA
para Ourense e provincia
Galérias Roma, tda. 5
Progreso, 95
Tlf. 231706 - OURENSE

af **PRA MOBLAXE CONSULTE-NOS!**
ALMACENS FERNANDEZ
REZA, 15 - OURENSE
CALIDADE AO MERCAR. COMODIDADE AO PAGAR.

X
Keito
PONTEVEDRA
SOPORTAIS DA FERRERIA, 4

O que desexaban atopar era cales eran os cambios que teñen lugar no organismo cando este responde frente a un estímulo sexual eficaz. Por certo que dito estímulo sexual eficaz, non e somente necesariamente o coito, senón que os investigadores traballaron basicamente con automasturbación, heteromasturbación, coito normal, penes artificiais, e con mulleres (7 concretamente) con vaxina artificial.

RESPOSTA SEXUAL HUMANA NA OBRA DE MASTERS E JHONSON (I)

CIPRIANO LUIS JIMENEZ CASAS

Nun traballo de investigación que durou uns 11 anos, Masters e Johnson conseguiron rexistrar 10.000 ciclos de resposta sexual. Traballaron nun principio con prostitutas, para facelo posteriormente con voluntarios onde participaron todo tipo de individuos: casados, solteiros, até un total de 382 mulleres e 312 homes, en edades comprendidas entre 18 e 40 anos e mesmo de 78 e 79 anos e con algunos homosexuais (os resultados destes últimos, por seren pouco numerosos, non os consideraron válidos). Todas as persoas que participaron na enquisa, foron escollidas despois dunha rigurosa selección na que moitos homes e mulleres foron rexeitados, ben por detectar problemas graves no seu historial clínico ou ben porque non se afacian a ter relacións sexuais nunhas circunstancias tan especiales como en un laboratorio.

Masters e Johnson, o que desexaban atopar era cales eran os cambios que teñen lugar no organismo cando este responde frente a un **estímulo sexual eficaz**. Por certo que dito estímulo sexual eficaz, non e somente necesariamente o coito, senón que os investigadores traballaron basicamente con automasturbación, heteromasturbación, coito normal, penes artificiais, e con mulleres (7 concretamente) con vaxina artificial. ¿Que fixeron logo?, por unha banda, pedirle ao proprio suxeto unha información na que dese conta e tratase de explicar o que sentira, as suas sensaciones e como vivira aquel acto sexual. Por outra banda estaba un observador que rexistraba o que ollaba externamente: outras variábeis como o ritmo cardiaco, a presión, e ritmo respiratorio, tamén eran estudiados. Observáronse as modificaciones do organismo externo, visíbeis tales como cambios na cor da pel e incluso o traballar con penes artificiais que permitiron a incorporación de aparatos de microcámaras, fazer fotografías das mucosas (coloracións, secreciones, etc.) da propia vaxina.

Masters e Johnson, dividiron a resposta sexual hu-

Ilustración: XULIO MASIDE

nana desde que enceta (desde que o estímulo sexual empeza a ser eficaz) a producir unha excitación sexual até que remata, nas xa famosas **4 fases**: a) fase de excitación, b) fase de altopiano ou meseta; na que a excitación manteñese elevada nun mesmo nivel, c) orgásmina; na cal se liberará todo o que se foi acumulando nas fases anteriores dunha forma moi breve e d) fase resolutiva; na cal van desaparecendo más ou menos lentamente todos os cambios que tiveron lugar nas tres fases anteriores, e parece ser que esta maior ou menor rapidez de desaparición na fase de resolución, está en función do que durara a fase de altopiano ou sexa a anterior ao orgasmo. Esta fase (orgásmina), pode ser más ou menos longa voluntaria ou involuntariamente; pódese alongar simplemente porque o orgasmo non chega (enton será involuntariamente) ou pódese alongar de forma voluntaria para alongar o pracer. En calquier caso, parece que existe unha relación entre a fase de altopiano ou meseta e a duración da fase resolutiva en termos xerais, así como a intensidade do orgasmo.

Un feito recollido por Masters e Johnson e que nos parece interesante e o seguinte: no caso do home, inmediatamente despois do orgasmo, existe o denominado **periodo refractario**, que dura até que a excitación baixa do nivel da meseta. Chamase periodo refractario, porque normalmente hai excepciones, durante este periodo o home non pode ter outro orgasmo.

Na muller o fenómeno é totalmente diferente, pois non existe o período refractario o que faí que a sua capacidade orgásrica sexa claramente superior á do home.

Nun libro dunha discípula de M. e J., Mary Jane Sherfy, comenta que o feito de que a muller tivese esa capacidade orgásrica ilimitada, contribuiu á sua represión sexual pois de tela deixado o seu aire non existiría home capaz de satisfacela, e a familia tal como está constituida non sería posíbel.

da terra asoballada

AGRESION A UN FOTOGRAFO

Os abaixo firmantes, profesionais da información en Compostela, facemos unha protesta formal diante da agresión sufrida polo reportero gráfico Fernando Bellas, de mans do comandante Blázquez, que mandaba as FOP durante a manifestación de estudiantes que tivo lugar o martes pasado nas cercanías da comisaría de Santiago.

O mencionado informador gráfico cumplía naquel momento co seu traballo, facendo fotos para o diario "Mundo Obrero".

A nosa protesta conleva unha seria preocupación polo que poidera supoñer de coacción por parte dun mando policial para o normal desenrollo do noso deber profesional.

Consideramos que hai ademais no feito unha grave desconsideración e desprecio hacia os traballadores da información, cando se encontraba tirado no chan, e que lle causaron hematomas na cara e na man, recibiuños a pesar de intentar demostrar inútilmente que era un reportero gráfico acreditado, cosa que quedou clara posteriormente na Comisaría.

Firmaron: Rico (TVG), Manolo Villaverde (TVG), Lafuente (El Ideal Gallego), Novoa (El Ideal Gallego), Lalo (La Voz de Galicia), Manolo Blanco (El Correo Gallego), F. Bellas (Mundo Obrero), Xurxo Fernández (A Nosa Terra). **Abstívose de firmar** Moncloa (EFE).

REPULSA POLO ESTATUTO

O pasado día 25-11-79, celebrouse unha Asamblea da Asociación de Veciños de Corte, podendo destacar de entre os temas tratados, os seguintes puntos:

—Prestar a nosa adhesión a campaña que leva a cabo a Asociación de Veciños de Carballo, para conseguir un HOSPITAL COMARCAL DE BERGANTÍNOS. —Mostrar a nosa repulsa ante o ESTATUTO DE AUTONOMIA, levado a cabo pola U.C.D. —Convocar unha manifestación prao proximo día 8-12-79, as 12 da mañán en Corte, pedindo a inmediata construcción da CASA DO MAR, pola que tanto tempo se leva loitando. A este fin, invítase a todalas Asociacións de Veciños da Bisbarra de Bergantínos a mostrar a sua adhesión, participando en dicha manifestación.

O SECRETARIO AGAS: MENDICIDADE

A Xunta Directiva da Asociación Galega de Asistentes Sociais (A.G.A.S.) reunida o día 17 de novembro de 1979, deseja facer pública a sua opinión, emitida desde un punto de vista estritamente profesional, sobre o "Informe-propuesta sobre el esodo de mendicidad en la ciudad" que, según nota publicada nas páginas locais do diario La Voz de Galicia do día 16 de novembro pasado, vai ser presentado na próxima reunión

da Permanente municipal.

Frente aos problemas sociais, entre os cales se atopa a mendicidade como unha forma mais de marxinación; os principios e métodos propios do noso traballo profesional impoñen a realización de labores preventivas tendentes a eliminar as causas deses problemas. Evidentemente hai causas de orixe político, económico ou cultural que o Traballo Social, por si só, non pode resolver, pero o que sí sempre cabe é a posibilidade de levar a cabo un traballo de reintegración social que non sexa un mero parche, nin, dende logo, medidas de prohibicións políticas.

No caso que nos ocupa, calquer plantexamento racional do problema esixiría o estudio e cónocemento exacto das dimensións socio-familiares, culturais e económicas, así como as expectativas de todo orde do grupo, pra de eiñi chegar á proposta de posibles solucións, estudiadas xunto cos afectados, esto precisaría, evidentemente, da presencia de Técnicos en Traballo Social do que hoxe o Axuntamento de Santiago carece.

Reiteramos a boa disposición de esta Asociación pra colaborar no millor governo do municipio santiagués, segunxa manifestamos no escrito dirixido, o pasado día 5 de maio de este ano, a cada unha das candidaturas representadas na Corporación Municipal, e ao cal se lle adxuntou un informe sobre o plantexamento da Asociación no

Municipio de Santiago.

AGAS SANTIAGO

SOLIDARIDADE

A corporación Municipal do Axuntamento de Culleredo, quere pór medio desta nota, manifesta a sua solidaridade cos veciños de Orosa e Laracha, na loita que están a levar adiante contra a caza controlada, o non permitir ésta que os veciños poidan cazar nas suas propias terras sinón pertencer a Sociedade "La Venatoria".

Tamén queremos mostrar a nosa mais enérgica repulsa pola actuación das FOP contra os veciños de Sigüeiro.

CAMPAÑA POLA LEGALIZACION DE E.R.G.A.

O director da Escola Universitaria de Enfermería de Santiago, doctor Reyes, ao igoal que a totalidade do estudiantado de díta escola, manifestaron a sua postura en favor da legalización da nosa Organización; formando esta parte da campaña que se está a levar en toda Galicia.

ESTUDANTES REVOLUCIONARIOS GALEGOS (E.R.G.A.)

CONTRA O.P.E.G.

A Corporación Municipal do Axuntamento de Culleredo en sesión plenaria do 28 Setembro 79, a proposta dos concelleas do BN-PG (e apoiados por Unidade de Veciños) aprobouse a moción de elevar o Governo Español a oposición de disconformidade co programa económico do Governo.

No mesmo pleno e tamén a

proposta de BN-PG (apoiada por U.V.) aprobouse un NON a Cuota Empresarial da Seguridade Social Agraria.

E destacar que os membros de UCD e PSOE votaron en contra destas protestas.

andando a terra

OS VASCO-NAVARROS

O "Liber Sancti Jacobi" ou tamén "Codex Calixtinus" é do século XII e dícese que é obra do Papa Calixto II. Tamén se chama "Libro de Santiago". Pra que os lectores de oxe en día poidan comprobar deica a onde pode chegar a parcialidade, os prexuicios e incruso o odio contrun povo diferenciado, imos traducir ó galego o que dice o "Liber Sancti Jacobi" dos vascos-navarros, palabras que posiblemente asumirían moitos "ultras" dos nosos días:

"...Os navarros e os vascos son moi semellantes en canto a comidas, traxes e língua, pro os vascos son algo más brancos de face que os navarros. Estes vístense con panos mouros e curtos deica ós xionlos somentes, o xeito dos escoceses, e usan un calzado que chaman abarcas, feitas de coiro con pelo, sin curtir, atadas ó pé con correas, que só resguardan a pranta do pé, deixando despido o resto. Gastan unhos capotes de lá moura, longos deica ós cóbados e orcelados ó xeito dunha paenula, que chaman saias. Comen, beben e visten porcamente. Toda a familia dunha casa navarra, tanto o servo como o señor, o mesmo a serva que a dona, adoitan comer todo o alimento misturado ó mesmo tempo nunha cazaola, non con culler, senón coas maus e teñen costume de beber por un soio vaso. Si os ollaras comer, tomaríalos por cás ou porcos comendo. E si os escoitaras falar, lembraríánche o ladrido dos cás, xa que a súa lingua é completamente bárbara".

E máis adiante ainda engade:

"Este é un povo bárbaro, desmellante de tódolos demais nos costumes e no eito de ser, ateigado de maldades, escuro e cár, de aspecto inúcto, depravado, perverso, pérrido, desleal e falso, luxurioso, bêbedo, en toda clás de violencias mestre, feroz, silvestre, malvado e réprobo, impío e áspero, crudel e quimerista, falto de calqueira virtude e entendido en tódolos vicios e iniquidades; semellante en maldade ós getas e ós sarracenos e nemigo do noso povo galo en todo. Por un sóio diñeiro mata un navarro

ou un vasco, si pode, a un francés. Nalgúns das súas bissarras, sobor de todo en Bizkaia e Alava, o home e a muller navarros mostráñanse mutuamente as súas vergoñas mentras se quentan. Tamén usan os navarros das bestas en impuros axuntamentos. Dise que o navarro colga un candado nas ancas da sua mula e da súa égoa, pra que ningún se lle achegue, senón él mesmo. Tamén bica luxuriosamente o seso da muller e da mula. Polo que os navarros serán censurados por tódolos discri-

tos. Nembarquen considerállles bós na batalla campal, ruis no asalto de castelos, xustos no pago de desmos e asiduos nas ofrendas os altares. Cada dfa, ó ir os navarros a eirexa, fan unha ofrenda a Noso Señor ou de pan, viño ou trigo ou algúñ outro producto. Sempre que un navarro ou un vasco van de camiño, colga do carrelo un corno como os cazadores e leva nas maus, segúnostume, dous ou tres dardos que chaman azconas. O entrar ou sair da casa, asubían

como un miñato. E cando están agachado en lugares arredados ou soitarios pra roubar, deseja chamar silandeiramente os seus compañeiros, ou canta ó xeito do moucho ou oula igual que un lobo".

Logo de despachar ós vascos e navarros do xeito que rematamos de comprobar o "Calixtino" continúa, li pouco más adiante, con estas ilustrativas palabras:

"Despois da terra destes, unha vez pasados os Montes de Oca, cara a Burgos, sigue a terra dos

bespaños, a saber, Castela e Campos...".

Dos testos que transcribimos quédanos moi craro que xa no século XII os vascos e navarros tiñan unhas características nacionais, que o mesmo autor do "Calixtino" recoñoce ó sulínai

1. — "a súa língua é completamente bárbara".

2. — "Este é un povo bárbaro, desmellante de tódolos demais nos costumes e no xeito de ser".

3. — "nemigo do noso povo galo en todo".

4. — "...cara á Burgos sigue a terra dos bespaños".

Os que entenden de cousas vellas dicen que o "Calixtino" é a primeira guía turística europea, no tempo. Como se pode comprobar, dun xeito ben doado, o autor da "guía" era un escritor suxetivo. Un poeta lírico omo si dixéramos. E polo que semella quería desviar das terras vasco-navarras ós pelegríns que viñan a Compostela. O mellor o autor estaba pagado polas compañías navieiras da época e quería desviar ós "turistas" do século XII polo mar. Calqueira esculca agora nas súas sagradas e escusadas intencions. Dende logo a información que dá, coidamos que non sería superada nos nosos días por moitos profesionais da "información oxetiva".

No sei si o meu amigo, o gran poeta eusker, xa desaparecido, Gabriel Aresti coñecía este texto, ou mellor, estes testos sobor do seu povo. El era moi curioso de tódalas antigüedás. Cúlpome de non llos ter remesado. Sei quille había de dar gusto e de que o iba utilizar algúñ xeito. Unha das cousas que más chiste lle facían era aquel famoso soneto do século XVIII, que tanto cabreaba o señor Crego de Fruíme, don Diego Antonio Cernadas de Castro e que comenza deste xeito, tan poético e comprensivo:

Soberano Señor, que permitiste que los gallegos te llamasen Padre.

E que remata co este insuperable terceto:

Dispón, Señor, con términos prolijos, sin que ellos puedan ser nuestros hermanos, que a los demás nos tengas por tus hijos.

"Ellos" refirese a nós, ós gallegos. Moitas gracias.

arredor de nós

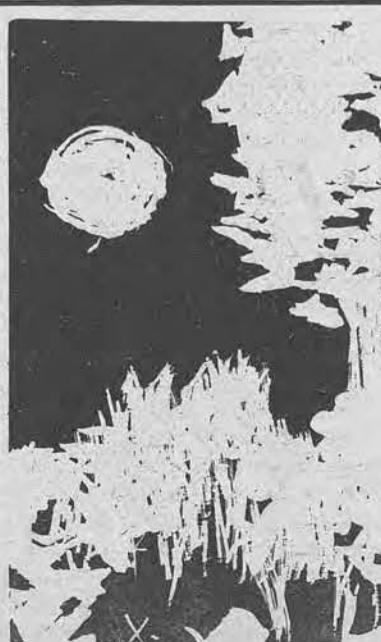
OS PIÑEIRAIS

Cando un ecosistema chega ao equilibrio co seu medio ambiente, producese o CLIMAX, estado que exixe a total ausencia de actividade humán (tala de montes, queimas) e outra serie de condicións que o fan convertirse caseque en ideal. Este equilibrio rompese xa seña por causas naturais ou por causa do home, perdendo algunha das partes que forman o ecosistema (coma o chan no caso das queimas), orixinándose outro ecosistema non natural probastante estable. A esta situación chamaselle DIS-CLIMAX. En Galicia temos neste caso as xesteiras e os piñeiraies.

No caso dos piñeiraies, as suas follas son difíciles de desfacer no chan, formando denantes de des-

compoñerse o "arume" ou "frouma" ou "peruxa". Naméntrase, o chan empobrece, xa que a descomposición das follas en materia orgánica cria logo ó arbre ao traverso das raíces, pechándose o ciclo.

Os piñeiraies, máis concretamente o piñeiro silvestre e o piñeiro manso, foron nalgún tempo (fai algúns miles de anos) a vexetación "climax" do noso país, pro debido aos cambios do clima, desapareceron e viñeron no seu lugar as carballeiras. No século XVIII entrrou en Galicia, ao traverso de Portugal, o piñeiro bravo, que é hoxe por hoxe o que máis abonda. Hai pouco tempo introduxose en Galicia o chamado "piñeiro de repoboação" (procedente de Califor-

nia), cuia madeira, de pior calidade que a doutras especies, val para celulosa.

Ainda que a calidade da madeira do piñeiro non é grande, a extensión deste arbre debeuse a sua rapidez no crecemento, o que o fai máis rentable economicamente, ainda que esto de ningunha maneira xustifica as agresions que aos ecosistemas do noso país se leva feito coa introducción desta arbre, facendolles reducirse notablemente ao castaño e máis ó carballo nos habitats nos que eran dominantes.

Os piñeiros pertenecen ao grupo das coníferas, nome que provén da aparición en "conos" dos seus froitos, que son as piñas.

As diferentes especies de piñeiros distingúense entre elas

polas suas follas e máis polas piñas. As follas chamanse acículas (teñen forma de agulla) e aparecen en grupos de dous ou de tres. As froles masculinas agrupanse en piñas pequenas, os dous sacos de polen que leva cada frol abrense e deixano caer. Si chove, aparece entón a "chuva de xofre".

As froles femeninas aparecen, como as masculinas, na primavera, pro en piñas más grandes. Despois de fecundar, medran e abrense deixando caer os "piñóns" ou froitos.

Xa dixemos que os piñeiros que máis abondan na Galicia son: o "piñeiro bravo" (*Pinus pinaster*), o "piñeiro de repoboação" (*Pinus radiata*) e mailo "piñeiro silvestre" (*Pinus sylvestris*).

Por MARINA

MUSICA

WELCOM,
MISTER PORCELL

A corta vida de Henry Purcell (1659-1695) vai ser testigo dunha das épocas mais atractivas da historia de Inglaterra, é dicir, a reinstauración da Monarquía tras a morte de Oliver Cromwell, etapa que se ben significou un avance importante no aspecto de política internacional e o afortaleamento do Parlamento e a Universidade, vai supoñer un "impasse" no eido artístico, que vira un florecemento importante no reinado de Elisabeth, no que conviviron Sakespeare, Walpole e Johnson con músicos como Daland, Byrd ou Taberner. Coa coronación de Charles II, chega a Inglaterra a música do continente, que na primeira mitade do século vira o nacemento da ópera e do desenrollo da música instrumental, da man da renuncia á polifonía en beneficio do canto acompañado.

A personalidade de Purcell é no bo senso, asoballadora, e tras do seu aprendizado musical como cantor da Capela Real vai amosarse como un compositor dotado dun oficio completísimo e cunhas concepcións moi personais da creación musical, que comunicarán moi forte coa sua sociedade, até o grau de ser posibel falar dun "xeito inxé" de compoñer. Tanto como compoñer oficial como candee es-

crebe música relixiosa, presenta un en aplante domínio da voz e dos instrumentos, que se revela nunha música sumamente expressiva e na que adequire especial importancia o factor tímbrico, non somente polo coñecemento da indicación de ataques. Especial relevancia van ter as suas seis óperas —"Dido and Eneas" (1689); "DIOCLESIAN" (1690); "King Arthur" (1691); "The Fairy Queen" (1692); "The Tempest" (1694) e "The Indian Queen" (1695)— nas que, coa excepción de "Dido and Eneas", que se escrebe na liña italiana, vai servir un espectáculo que contataba a acción dramática recitada coa cantada, coa música instrumental e coa danza o que caracterizará o gosto do público até os estrenos das óperas italianizantes de Haendel xa no reinado do rei George. As características das óperas de Purcell respondan a ese sentido expresivo e a inquedanza tímbrica da que antes falaba, e vense xeralmente beneficiadas por libretos dignos —"The Tempest" e "The Fairy Queen" son de Sakespeare— e unha realización dramática impresionante se tomamos en consideración as descripciones da época. Sen rachar a estrutura típica da ópera barroca —recitativo, aria, coro— vai plantear un espectáculo congruente cunha música cuja trascendencia vese cada vez mais clara. Dende a revitalización que significaron as edicións de Benjamin Britten e Gustav Holst, Purcell é un compositor que recrava unha atención cada vez mais intensa da banda do público e dos especialistas.

Coido, poro, que unha boa parte da relevancia purcelliana debeelle as interpretacións que Alfred Deller fixo da súa obra vocal. Deller foi non somente quien resuscitou para nos o rexistro fermosísmo de contratenor, senón o creador dunha pauta interpretativa no barroco; cando interpretaba unha peza do XVII, toda a música parecía transfigurarse por unha voz extraordinaria, guida por unha intuición que disecaba os aspectos más complexos dun xeito musical ben diferente ao noso. A creación do Deller Consort dirixido rexamente por él, é un capítulo fundamental na revolución interpretativa da música dos séculos XVI e XVII, e a sua colaboración con

agrupacións como Collegium Aureum, Clemencic Consort, Academy of Saint-Martin-in-The-Fields. The King's Music... é a historia dessa mesma revolución. Cando hai un par de meses finou, xa se pecharon os primeiros capítulos do desenrollo dessa renovación, e abriuse os caminos polémicos dos Harnoncourt e dous musicólogos intérpretes que non participaron directamente en "Har-

mónia Mundi" pero quedaban ligadas a historia a súa densísima discografía e a lembranza imborrábel da sua máxima voz.

Poucas veces estivo Deller tan hiper-afortunado como nas grabacións das óperas de Purcell. Agora vénese sair en Catalunya as duas más interesantes —"King Arthur" e "The Fairy Queen"— co que Edigsa suma novos puntos a fitos tan importantes no mercado ibérico como os "Carmina Burana" de Clemencic ou as grabacións organísticas de Chapelet. Nada máis pode decir destas interpretacións, a grabación é aceptábel, se ben inferior no prensado aos orixinais franceses. A presentación é moi boa, cuns estudos interesantes do John Buttrey —preparador das partituras— se ben non traduce o solpemente texto de King Arthur e non reproduce o texto inglés orixinal de The Fairy Queen. Os textos están aceptábelmente traducidos ao español e nefandamente ao castelán.

Se quere autofacese un regalo ideal polo Nadal, merque estes dous álbums, non se cansará de oílos.

Xoan M. Carreira

KING ARTHUR. Deller Consort e Deller Choir con The King's Music
Director Alfred Deller.
Edigsa-Harmonia Mundi EHM 252/53

THE FAIRY QUEEN. Deller Consort and Stour Music Chorus and Orchestra
Director Alfred Deller.
Edigsa-Harmonia Mundi EHM 231 (1/2/3). Grabación 8 Interpretación 10 Otras. De coñecemento fundamental

LIBROS

O CURRUNCHO
DO LEITOR

Por Amaro Veiga

Imos comentar tres libros interesantes para o leitor galego. Un de economía da autoria do profesor López Taboada titulado "Economía e povoación na Galiza" de Edics. Ruiñeiro, outro literario "Adral" da autoria de Filgueira Valverde e editado por Edics. do Castro e finalmente unha História da Literatura Portuguesa" da autoria do portugués António Jose Saraiva, editado pola Livraria Bertrand no país veciño, irmán, con interesantes referencias ao noso idioma.

Tocante ao libro "Economía e povoación na Galiza", que en realidade debería titularse "Economía e povoación na Galiza do século XIX", que leva un prólogo de Francisco Bustelo, compre salientar o labor dos tradutores e que se trata dun estudo científico sobre a relación entre economía e povoación —crecimiento demográfico— na nosa nación na segunda metade do século XIX. Un chisco

confusa e sistemática a liña expositiva deste traballo, ten porén rigor científico e historiográfico. O traballo refírese á demografía histórica e abranxe desde 1860 a 1910 o que non empece para que o autor se atreva a anticipar unha tese posibel da evolución específica da poboación galega desde o século XVIII ao tempo actual, non moi ben esplicada, ainda que se entende, na páxina 12.

O temario do estudo abranxe os seguintes aspectos: I. O crecemento II. Índice de mortalidade III. Análise do movemento demográfico IV. A emigración V. Estrutura da poboación VI. Rasgos característicos da organización socio-económica rural galega na segunda metade do século XIX para finden co derradeiro capítulo VII en referencia ás "Fontes e dados sobre a poboación española e galega do século XIX".

A parte central do estudo e as conclusiones a que chega o autor atopanse, pois, no capítulo VI. Varios apéndices con datos numéricos e gráficas, ademáis de outros datos importantes, enriquecen o labor do estudo. Para López Taboada as características definitorias da estrutura da organización social e económica da poboación rural galega na segunda metade do XIX serían, en resumo: A situación ten a sua orixe no resultado da desamortización, debendo anotarse en canto ao modo de producción a abundancia de man de obra, baixísimo nivel técnico e subdivisión extrema dos leiros, falta de capitalización, pervivencia dos dereitos do antigo réxime señorial, falta de comunicacións e desigual presión tributaria. O estudo está predixido desde unha perspectiva nacionalista e marxista, o que nada impide para unhas conclusiones científicas, senón todo ao contrario, como explicita o autor ao considerar a Galiza colónia de Inglaterra e despois da España (páx. 76) e cando analiza o modo de inserción da economía galega no sistema económico.

As conclusiones a que chega o autor desta pescuda son: que desde a segunda metade do XIX os parámetros demográficos revelan unha situación para a nación galega semellante ás dos países mellor situados da Europa occidental **un cuarto de século antes**, que a emigración foi precoz na Galiza e provocou graves consecuencias no crecemento demográfico da sua poboación, que a perduración de estruturas económicas fixas e fundamentalmente dun modo de producción invariábel e más a sua forma de inserción dentro do sistema económico español foi perjudicial para a nosa nación. Ademáis dos factores citados anteriormente (parcelación da propiedade, baixo nível técnico, falta de capitalización, supervivencia dos dereitos señoriais, falta de comunicación, etc.) o autor salienta que convén non esquecer os factores externos xa que "As clases dominantes españolas construíron un sistema económico no que a Galiza desempeñaba un papel importante ao aportar os emigrantes remesas do exterior —feito moi actual aínda— e sen que en ningún momento se fomentase o aproveitamento industrial dos seus recursos".

Se cadra para explicitar más as causas deberá anotar o profesor López Taboada, como fixera en páxinas anteriores, que esos factores externos determinaron que a nosa nación fose e siga a ser unha colonia.

Compre que os historiadores nosos tomen boa nota desta pescuda importante de López Taboada para cando ensinen ou escriban libros sóbres da Historia da Galiza.

O libro de Filgueira Valverde titulado "Adral" como el mesmo explica nun Limiar, contén pequenos traballos aparecidos de xeito irregular a partir do ano 1923 baixo variados Títulos "Bocetos", "Glosas", "Notas históricas", etc. Trátase dun amplio feixe de pequenos artigos publicados na imprensa sobre diferentes cousas nosas que agora o autor da ao lume en Edics. do Castro divididos en seis apartados: I. As verbas II. Os símbolos III. O rito e a cantiga IV. Os oficios V. As artes e VI. As letras.

Como artigos-nados "a voa pena", fillos da oportunidade, algúns son mesmo reiterativos ou non din moito ao leitor, mais a maior parte deles teñen un claro interese dacordo coas matérias que trate e servirán doadamente para ditados a facer polo profesorado para ao alumnado galego. Como breves ensaios resumo de cousas nosas son de agradabilísima leitura e fornecen ao leitor dunha manchea de datos e argumentos en defesa da nosa fala e da nosa cultura. Simplemente sublinhar neste feixe de ensaios de Filgueira Valverde o emprego de formas e palabras arcaicas pseudo-galegas, hiperenxebristas, propias da sua xeneración que hoxe foron xa rexetadas polos licenciados en galego-portugués e romanistas da nosa Universidade, que lle dan aos textos certo sabor a yello. Un libro agradábel que colle no paso do tempo as nosas couzas de sempre.

Tocante á "Historia da Literatura Portuguesa", texto que se debía empregar cos de Literatura galega e española nos nosos liceos e demás centros de ensino, da autoria de António Jose Saraiva, compre dizer que se trata dunha recente edición —xullo do 79— e que serve para a finalidade que que persegue de dar a coñecer até 1970 a literatura da nación iraná. Se ven a este espazo do "Curruncho do leitor" é polas referencias que expresamente fan do idioma galego na Introducción e na primeira parte da Idade Media. Este texto, como moitos outros portugueses de diferentes disciplinas —Biología, Física, Química, etc.— deberían ser introducidos no ensino á beira dos galegos cantos. Aparte de ser textos os uns axeitados á realidade portuguesa que nos convén coñecer pola nosa afinidade idiomática-cultural e os outros traducidos directamente de idiomas estranxeiros ao portugués, non hai dúbida de que moitos problemas que se presentan aos tradutores diversos de libros técnicos na procura de opcións lingüísticas axeitadas —cal é o caso do libro de economía de López Taboada— ficarian resolvidos coa leitura destes libros luso-brasileiros, a fin de economizar meios e optar por solucións comuns xa adoptadas no mundo luso-brasileiro na linguaxe técnica e científica que para nada afectan la peculiar idiosincrasia do noso idioma nacional.

AXENDA

MOSTRAS

FERNANDO BELLAS. Pub "O Patacón". Rúa do Orzán, 10, baixo. A Coruña.

XULIO MASIDE. Sala Nova de Exposicións da Caixa de Aforros Municipal. Vigo. Do 1 ao 10 de nadal.

mostra de pintura

xulio maside

XOAN FERNANDEZ. Pinturas. Clausura 30 de Santos. Caixa de Aforros de Galicia. Rúa Nova, 30. A Coruña.

JEANNE. Tapices. Até o 1 de

Nadal. Galería Sargadelos. Zurbano, 46. Madrid.

FELIPE CRIADO. Pintura. Galería de Arte "Catro". Tabernas, 4. baixo. A Coruña.

CESAR TABOADA. Pinturas. Delegación do Ministerio de Cultura. Rúa do Vilar, 35, primeiro. Santiago.

CINE

O OVO DA SERPE, de Ingmar Bergman. Día 30, 10,30 noite, no Cine-club Marín.

CINE CLUB "PADRE FEIJOO" (Casa da Cultura — Concello, 13-Ourense).

Día 30 (ernes) —As 6 da tarde, cine para nenos coa película de aventuras "ZINDY" de R. Cardona.

As 10,30 da noite: "DERSU UZALA" de Akira Kurosawa (Oscar de Hollywood no 1976).

Día 4 nadal (martes) —As 8 da tarde: "O GABINETE DO DR. CALIGARI" de R. Wiene (1919) —Expresionismo alemán. A sesión completárase con cortos dos cómicos Max Linder e Harold Lloyd.

Día 7 de nadal (ernes) —As 6 cine para nenos. As 10,30 da noite: "L'AFFICHE ROUGE" de F. Cassenti.

AGRUPACION CULTURAL AURIENSE (Praza do Corredor, 17, baixo).

CINE COMICO. —Días 2 e 3 de nadal: As 8 da tarde. Cortos cómicos de Max Linder e Harold Lloyd.

Días 9 e 10 de nadal: As 8 da tarde

"A MUDANZA" e "O HEROE DE RIO" de Bister Keaton.

Asistencia libre e gratuita.

TEATRO

Día 30. "O canto dos cinco caníonos". Grupo "Tespis" da Coruña. En Culeredo.

Día 1. "Os anxos cómense crus". De Hugo Diaz. Polo grupo "Tespis". En Foz.

Día 2. "Os anxos cómense crus". por "Tespis", en Culeredo.

Grupo "Antrópido": Actuacións en Nadal coa obra "Xáxara, Peituda, Panigas, o Rapaz e o Cachamón". Días 1, Villalba, 6; Cedeira, 7,8 e 9; Salvaterra do Miño, 15; Boiro, 22; Mugardos, 23; A Estrada, 26 e 27; Quiñense, 29; Corcubion e Catoira.

PUBLICACIONES

LA DEFENSA, órgao da Asociación de Viciños de Lalín.

ACTOS

"LUGO, CIDADE NA HISTORIA". Conferencia por Cesáreo Sánchez Iglesias, 5 de decembro, ás 8 da serán. Dentro do ciclo que sobre urbanismo ciudáno organiza a Agrupación Cultural "O GALO". No Circulo Mercantil e Industrial de Santiago.

DISCOS

DISCOS DA SEMANA

Igor Stravinsky. —A CONSAGRACIÓN DA PRIMAVERA. New York Philharmonic Orchestra. Director Zubin Mehta. CBS—Master Works 76676. Interpretación.—8,5. Gravación.—9.

Esta é a segunda ocasión na que o gran director xudeo-hindú achégase no disco á xenial partitura de Stravinsky e faino coa mesma orquestra coa que conseguiu Boulez unha interpretación abrumadora. Existe unha maduración na leitura da obra que beneficia unha comprensión do colorido e da vitalidade que move a obra. Moi lonxe da clásica visión de Ansermet e distante da precisión minuciosa de Boulez esta versión pode competir dignamente coas correctísimas de Haitink o Davis sendo pois unha importante alternativa no mercado ibérico.

SILLY WIZARD. —CFE—Guimbarda GS-11056. —Magnífico disco dun grupo escocés amante da tradición da música de pub e que exixe ser acompañado cunha boa cerveza tibia. Artie Traum. —LIFE ON. —CFE—Guimbarda GS-11049. —Interesante grabación do catálogo de Rounder Records dun cantante, excelente guitarrista, cuns gostos orquestrais cheos de barroquismo.

curso de língua

Seis

MANUEL CURROS ENRIQUEZ: A contradición entre a ideoloxía universalista e a realidade galega (e II).

"Na tumba de Rosalia"

Collidas a pedir de porta en porta
(que non herdei xardíns nin hortas teño)
Isombra sin paz da nosa musa morta!
aqui estas frores a traguerche veño.

I o esparexelas sobre a pedra fria
que un REXURREXIT pra crebarse agarda,
sinto cuase o temor que sentiria
o ladrón que recea e se acobarda.

Como el, ao che deixar a miña ofrenda,
a soledade en miña axuda chamo,
que si el ten medo que a xustiza o prenda,
temo eu que me marmuren os que amo.

Esta semana ímos dar a outra face do noso poeta Curros; a do desengano nos ideais democráticos-burgueses que foran o seu norte ideolóxico e que, ao final da sua vida, se lle revelan inválidos e inústos. Este poema que hoxe reprodúcimos significa, en certa maneira, o reencontro do noso escritor coa poesía, xa nos anos finais da sua vida (data de 1904), despois da etapa de Cuba, onde se afixara fundamentalmente ao periodismo. Obsérvese o tono tan diferente entre o poema que escolléramos a semana pasada ("Na chegada a Ourense da primeira locomotora") e este que hoxe comentámos. Xa desapareceu a confianza na "luz" e o "progreso" traguidos da man co capitalismo. Xa Curros tivera tempo dabondo en Cuba para desenganarse da política ianqui, modelo da democracia burguesa na que, até entón, o noso escritor tanto confiara. Xa na illa, Curros denunciara o imperialismo norteamericano, agresión que de novo aparece voando armazaduramente mesmo sobre as realidades más queridas para o noso escritor as da nosa nación, simbolizadas na tumba de Rosalia que visita.

Mais neste poema non hai únicamente este agioiro profético (fatalmente profético) do futuro, senón tamén conciencia moi clara dos efectos da colonización do noso país ("O valor, o carácter, as ideas/falas, costumes... son LENDAS DOURADAS./ ¿De qué coor serán, tal, as alleas/ que nos fan ler a couces e panchadas?"). A carga de ideoloxismo presente noutros poemas do noso autor xa non aparece neste, plegado a unhas realidades evidentes, que Curros non enmascara, como ten demostrado ampliamente Francisco Rodríguez, no estudo máis lúcido e profundo publicado sobre o noso escritor (1). Velequí por qué Curros non "soa" a falso. A fe nos ideais democrático-burgueses que antano profesara cede agora ante

Xose Ma. Dobarro - Ma. Pi-
lar G. Negro

Tanto do noso tempo a xente esquia
as pátrias glórias burla i escarnece:
ixeneración de mánceres cativa
que bastra o pai que a enxendrara desconoce!

Que boxe é pecado relembrar fazañas
porque importantes pra as facer nacemos.
e cecais que gabar glorias estranhas
nos consolle das propias que perdemos.

O valor, o carácter, as ideas,
falas, costumes... son LENDAS DOURADAS.
¿De qué coor serán, tal, as alleas
que nos fan ler a couces e panchadas?

Mais dorme, Rosalia, mentras tanto
nas almas mingoa a fe i a dada medra.
¡Quén sabe si esta tumba, nese dia,
chegará a ser, tras béticas empresas,
taboleiro de YANKEE merceria
ou pesebre de bestas xaponesas!

Do CECAIS que aparece no poema tense frito un abuso diferencialista, tendo, como temos, outros adverbios de dúbida: QUIZA, QUIZAIS, QUIZABES, SE CADRA...

Un momento a propósito da forma DESCONECE: CONOCER, CONHOCER e CONOSER son as formas históricas do verbo no noso idioma. CONHECER aparece máis tarde en portugués. CONOCER, tal e como aquí aparece, non é probable que existise na falha, pode que sexa usada aquí a efectos de rima (con "escarnece") unicamente.

COOR é unha grafía arcaica. Debe facerse a crase e escrever COR. E tamén DOR, LER, CRER, LENDA ou nomes-apelidos como FEIXO ou RIOBO. Notemos que COR na nosa lingua é femenino, o mesmo que DOR, ARBORE, FERRUXE, FELUXE, etc., a diferenza do español, que os fai masculinos.

COÚCE é sinónimo de PATA. Recordemos que é masculino, como tamén outras voces que mantienen o xénero latino, frente ao español, que o altera: LEITE, LABOR, MEL, FEL, CAL, SAL, LUME, COSTUME... son masculinos, así como tamén os nomes das letras. o A o B, etc.

En MINGOA, Curros reproduce a pronunciación popular dese aparente diptongo -ua-, que, desde logo, temos a tendencia a abrir en duas vocais en hiato, rasgo que autoriza a considerarnos estas palabras esdrúxulas e, xa que logo, a acentualas: LINGUA, CAMBIO, HISTORIA, CONCIENCIA etc. Neste punto, como resto da ortografía, nós seguimos, ao igual que A NOSA TERRA, as orientacións ortográficas da Asociación Sócio-Pedagógica Galega (AS-PG), como xa se terá observado.

(1) FRANCISCO RODRIGUEZ:
A EVOLUCION IDEOLOXICA
DE M. CURROS ENRIQUEZ.
Ed. Galaxia, 1.973.

MARCEL DEL ADALID

non se teña en maes aprezo!. Foi un nñorizado (según xuicio, do isñe mûsico, Rodrigo A. de Santiago) de Weber, de Seubert, de Schumann de Mendessohn e de Liszt pero mais de Chopin. No ano de 1826 tivo a Coruña dita de sere o lugar onde nasceu, tendo una Rúa adicada ó seu nome dende o ano 1900. Seos pais, tñfan moita riqueza, polo que foi os estudos a Londres, e en París, tense a creenza que istivo na compañía de Chopin. Galiza debelle moito a iste bñon pianista que pro caso non brilla á sua obra como se desexaría. Seos cantos lindos gallegos, que se fixeron populares, foron publicados ó ano 1877, ó mesmo "Cantares novos de Galiza". O seu instrumento musical mais preferido, foi o piano o que ó fixo sere un fel virtuoso dí. Foi moy ditoso ca sua vida a notabel, escritora, Fanny Garrido cuas almas tenras, deronlle o noso enxebre mûsico subrimes meios de sinceiro alento. Os derradeiros anos da sua vida posounos no seo Pazo de Longora onde finou o ano de 1881. O Povo da Coruña garda seu nome de inmortalidade con admiración, como un dos fillos notables do seu tempo. No cimento dista Cibdá fican seos despoxos mortais, intre outros isñes do arte e das letras.

Antonio Prado Diaz.

CARTAS E PASATEMPOS

SOBRE A ALEMANA DEMOCRATICA

Benquerido compañoero Xaquín:
Asombróume a tua carta á Nosa Terra —periódico por certo ceibe de pô e palla e por suposto ceibe de dogmatismo— por tanto o artícuo do compañoero Freire aparecido no núm. 77 non ten xuicios de valor gratuitos antes ben confirmados pola práctica levada a cabo polo Estado da RDA; e posto que o avisado leitor ou non avisado necesita de dados que o comproben vouche dar uns cantos que son suficientemente significativos:

A renta nacional no ano 1966 era de 89 millóns de marcos, no ano 1970 era xa de 109 millóns disparándose até 1977 con 155 millóns de marcos; estes dados non nos achaques a miñ sinón aos informes publicados do Banco Mundial sóbor das economías do "Este".

En canto a suá distribución, falo da Renta Nacional, no ano 1977 era deste xeito:

10,7 por 100 de Consumo Social, 66,4 por 100 de Consumo Individual e un 22,9 por 100 de Acumulación. Quero respostar agora a algúna das tuas preguntas:

1.— As chamadas "sociedades socialistas desenroladas" son sociedades socialistas que acadaron un nivel de desenvolvemento tanto na industria pesada como na mecanización agrícola moi grande, cousa que as fai diferenciadas de sociedades socialistas, que ainda tendo o cariz deste tipo non teñen unha industrialización nem unha mecanización no campo tan forte; poñamos por caso Angola ou Benín por non ir máis lonxe, indudablemente son sociedades socialistas máis non desenroladas. Hai que sulixar que a etapa do comunismo, é —segundo Marx, xa que a el apel— a etapa superior que se cumplirá cando todas as sociedades do mundo sexan socialistas, e de qui aló ainda queda un bon treito.

2.— A cuestión dos disidentes é xa unha cousa bastante manida e utilizada pola "mass media", ainda e todo eu me acordo cando o caso Baro, que a burguesía puxo o berro no ceo por el, despois descubriuse que era un vulgar estafador, editou no estranxeiro sin pagar polo "copYright", e deixaron o caso, derradeiramente xurden outros, ogallá non sexa como o caso Baro. Pero por outra parte esqueces os disidentes da RFA, Walter Heynowski que é un dos grandes documentalistas do mundo en 1948 abandonou Berlín occidental para ir vivir o Oriental, e hoxe é aparte de cineasta colaborador na DEFA (estudio de producción de documentais).

3.— En canto os partidos na RDA, eu sepa dos 500 diputados da Camara Popular órgao supremo da república 127 son do PSUA, por cada un dos partidos do bloco popular (UCD, PLD, PDN, PDC) representáron 52 diputados, ou sexa cunhas mínimas matemáticas 208 diputados, ademáis os sindicatos teñen 68 diputados e o resto as organizacións de masas.

4.— En canto a especulacións filosóficas, o que é insostenible é o carácter de capitalismo de estado que se lles quere dar os países do Bloque Socialista. E más que evidente que as leis económicas capitalistas e as do movemento do capital non gardan relación co sistema imperante nestes países. O mercado de bens de produción e o mercado da força de traballo —características claves da economía capitalista— non existen nestes países. Por outra banda —xa o intentaron diversos economistas burgueses— intentouse demostrar a influencia da lei do valor a través do mercado mundial dentro da economía dos países socialistas, tese abandona da por absurda, e que levaba claramente a contradicción.

Nada máis, unha forte aperta:

ANDRES.

ANUNCIOS DE BALDE

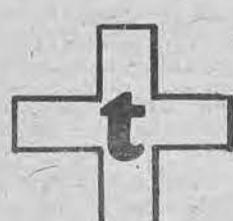
Búscase números soltos ou mellor colección completa da revista a ciclostil "El milenario extravante", editada por Gonzalo Arias en París no ano 60, referida á penetración das vías romanas na Gallaecia, con seguimento desde vistas aéreas. Dirixirse a Apartado 12. Pontevedra. Ref. "El milenario extravante".

Necisto pegatinas de todas as épocas de todo o MNPG.

Manuel Brea. Rua da Torre, 25. Perlío (Fene).

***

Temos biblioteca moi precaria e poucas posibilidades de completala. Todos os leitores que podan ter libros en galego dos que non se siryan, agradeceríamos que noslos enviasen. Irmandade Galega na Suiza. Cp. 433/1211. Geneve. (Suiza).

cántos anos ten?

qué periódico les?

cando marchades?

(As soluciós no número seguinte)

A NOSA TERRA

PICASSO NO "GRAND PALAIS" DE PARIS

"París! Haivos no meu Hotel unha gata que anda á xaneira; pero coido que o finxe". Esto dí Castelao no "Do meu diario" publicado no n.º 10 de NOS con motivo da sua estancia na capital do Estado Francés alá polos anos 21.

Castelao tiña razón pois en París todo é finxido e cando algo é de verdade mesmo parece finxido. Francia sempre conseguiu "figurar" moito más que "facer" e París é o colmo neste sentido. Por algo é a capital de todas as modas posíbeis.

Estas semanas en París ven tamén figurando e está de actualidade con toda razón. Entre a axitación política motivada polos escándalos presidenciais e gubernamentais —regalos de Bokassa a Giscard d'Estaing, suicidio do ministro do traballo Rovert Boulin e a sua carta dirixida entre outros á axencia de prensa A.F.P. na que acusa directamente ao ministro de xusticia M. Alain Peyrefitte (véxase Le Monde do soves 1 de nov.)— París vive un acontecemento político de primeira plana coa exposición de Picasso no Gran Palais.*

O sábado 3 de novembro ás 3 h. da tarde baixo un sol tímido de outono e o voo das follas amarelas que o vento paseaba pola cidade, unha ringleira de franceses, belgas, alemanes, holandeses e outras nacionalidades facian cola ao longo de todo o edificio nos pasaes da "avenue W. Churchill" para ir ver a exposición dos óleos, dibuxos e esculturas que o goberno francés adequiriu da familia en direitos de heranza.

Máis que dunha exposición de pintura trátase dunha exposición de didáctica pictural, máis que de obras feitas trátase dos procesos de Picasso para chegar a outras obras, *les Demoiselles d'Avignon* por exemplo, que non se topan na exposición. Esta exposición amosa nunha palabra o camiño seguido por Picasso no tempo, no espacío e na técnica, e é unha ilustración extraordinaria da sua investigación pictórica e da sua vida persoal. De entrada na primeira sala chaman a atención uns óleos e dibuxos feitos na Coruña á idade de 14 anos. Na mesma sala están tamén o seu famoso *autoretrato* de 1901 correspondente á época azul que reflexa na sua expresión unha situación pouco dourada, de saudade, de pobreza, de desamparo e cunha forma que vai evolucionando a modiño até afirmarse e convertirse nunha especie de escultura no *auteretrato* de 1906.

Aquí desfilan danzantes de cobarets, alcoólicos, prostitutas miserábeis, pobres de todo tipo nun clima de tristeza profunda de revolta e de desesperanza lixeiramente influenciados por Toulouse-Lautrec, Gauguin e Nonell.

Como dicía antes máis que obras mestras do pintor ollanse aqui estudos e más estudos para atinxir esas obras das que a maior parte delas topase en museus ou coleccións privadas pero que nos permiten seguir o viéiro do Picasso e constatar que as suas grandes obras non son froito da inspiración pura como moitos coidan máis tamén e sobre todo de intentos reiterados e dun traballo constante. E o caso, por exemplo dese gran homaxe a Cézanne: *les Demoiselles d'Avignon* et *les Baigneuses dans la forêt* que marcan unha ruptura coa tradición pictórica e anuncian o comezo do cubismo. Nesta mesma sala que precede á do cubismo ollanse figuras femininas sobre todo espidas que amosan a influencia da arte ibérica e ás veces africana.

A imaxinación de Picasso reborda agora por todos os lados. Calquer obxecto por insignificante que sexa vai servir de matéria ou de pretexto para a creación artística: a sela e o manillar dunha bicicleta dan a impresión perfecta da testa dun touro cos cornos; unha folla de periódico colocada sobre un anaco de cartón fan unha guitarra, unha de tantas guitarras que se repiten como unha obsesión.

Aquí asistimos a intentos cada vez mellor logrados de simplificación dos obxectos e de redución en liñas xeométricas primeiro e de descomposición en diferentes facetas logo. Aquí topase composicións —algúns delas expostas por primeira vez— dos seus momentos más fecundos do cubismo.

Nas seguintes salas —en total hai sete se as miñas contas son boas— e antes de chegar á sua época freudiana asistimos primeiro a unha transición do cubismo cara un estilo menos extravagante e más tradicional. E a época da postguerra francesa de inspiración tipicamente ingresa. Logo tende cara unha arte más monumental con figuras espidas, mulleres bañándose en Dinard (*Baigneuses à Dinard*). Destas datas debían datar a maior parte das pezas que viu Castelao na exposición de Picasso no ano 21 en París polo que se desprende do seu diario: "Con todo hoxe compro más poética que retórica e por

eso non comprendo como Ingres pode ser o mestre do Picasso..." ou tamén: "Nesta exposición fallan modelos dalgúns épocas de Picasso xa esgotadas polos mercadores; pero hai dabondo ainda: ... encoiros moi grandes que semellan copias de Ingres feitas por un canteiro...; grupos dencoiros, ó pastel, semellando encoiros de INgres". Sobresaen aquí: *la Danse villageoise*, *Femme au chapeau* e sobre todo os magníficos retratos de Paul e a *Flûte de Pan*.

Despois dunha curta pausa da que pode facer de lindeiro final Paul en arlequín inaugura Picasso unha nova etapa artística, a etapa freudiana que vai durar arredor de dez anos (c. 1925-35) e que fai del tamén un surrealista "malgré lui". Todo este simbolismo, estes monstruos sonámbulos que se atacan e se devoran (*le Baiser*, *le Minotaure*) reflexan máis que nada a propia sicoanálise do pintor e corresponden ao círculo desta época que a modiño vai deixando albiscar a partir dos anos 30 unha certa transición cara outro estilo con certa inspiración de Matisse. Esta transición coincide coa instalación no castelo de Boisgeloup. Deste tempo fican varias obras mestras, sobre todo esculturas (a serie de *Têtes*, *La femme au jardin*). E tamén a época das agravacións que xunto coas esculturas marcan un retorno ao estilo antigo de gracia.

A época que vai de *Guernica* au *Massacres de Corée* (este derradeiro figura na exposición) fai de Picasso un pintor da historia e sobre todo un pintor políticamente "engagé" como dicen os franceses. Esta época, a máis tráxica e coa producción máis violenta fica reflexada, millor que en ingures, na ringleira de retratos de Dora Maar, a sua nova compañeira iugoslava ao longo de case dez anos, introducida por primeira vez na *Femmes en pleures* que se topa en Londres e que é un eco de *Guernica*. Picasso consegue así traducir en motivos relativos á sua vida persoal —relacións con Dora— o ambiente social, por certo ben triste e doloroso, da época.

Despois dos "Massacres de Corée" que coincide cos comezos da sua militancia no partido comunista francés, asistimos nos derradeiros anos do pintor a un retorno aos ambientes de paz e de ledicia. A derradeira sala amosa incluso un certo retorno a infancia con dibuxos ao xeito dun cativo de 8 anos, que chamaron a atención dos meus fillos cos que visitéi a exposición. Toda esta época corresponde á sua estancia en Antibes primeiro coas novas relacións con Françoise Gilot e en Cannes logo. Aquí proba todos os xéneros, xeitos e maneiras: escultura, gravación, cerámica pero mália a sua abundante producción o pintor non consigue igualar e ainda menos superar a sua édade de ouro. Compre mencionar porén unha que outra peza: *Maternité à l'orange*, os *Baigneurs*, os *Ateliers* de 1956, *Femmes nues* e as *Menines*.

Revolucionario na pintura, Picasso amosase nesta exposición un gran conservador das suas propias obras como anota con razón J. Michel en "Le Monde". Efectivamente o pintor foi conservando desde os seus primeiros anos pezas representativas de todas as suas épocas até chegar a formar un verdadeiro museu que constitue ao mesmo tempo a mellor bibliografía e crítica de arte da sua propia obra e persoa.

Para rematar compre dizer que esta exposición é más ilustrativa por moitas razons que a propia obra coñecida que fixo famoso a Picasso, e ven confirmar perfeitamente a opinión daquel crítico de arte francés que se perguntaba como sería xuzgada pola posteridade a obra de Picasso sen a sua primeira parte.

Castelao andaba ben atinado cando dixo no ano 21: "Picasso ficará na Estoria do Arte pra ben ou pra mal, pero ficará. Picasso ten muito talento e as suas tolerias (anque non sexan más quiso) cicáis sirvan pra unha renovación, polos desacougos que producen. Os cadros de Picasso anque cheguen a non seren verdadeiras obras de arte terán un valor estórico e isto abonda xa pra seren xoias. Levar de París unha obra de Picasso é levalo *souvenir* más caro e más característico".

Tamén andaba atinado cando dicía: "Picasso é o artista más desacougado que hai en París, catalán as veces, andaluz outras, o caso é que os franceses xa son donos do seu xenio..." Os franceses de hoxe teñen en efecto —en parte con razón— a Picasso por francés pero non fan asi con outros miles de emigrantes árabes, turcos, portugueses, andaluces ou galegos aos que despois de cuarenta anos vivindo na França continúan mantendo en ghettos.

DOMINGO PRIETO

* Do 12 de outubro ao 7 de xaneiro do 80.

